

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب هشتادمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۰

رای صادره در هشتادمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۰ در مورد

برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید حسن امامی رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر معصومه جرجانی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،

بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر علی اکبر حقیق دوست

معاون آموزشی

رای صادره در هشتادمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۰ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سعید نمکی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

رشته: بهداشت مدارس

دوره: کارشناسی پیوسته

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در هشتادمین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۰ بر اساس طرح دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) شرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

- ۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.
  - الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می‌شوند.
  - ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشند.
  - ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.
- ۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.
- ۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

اسامی اعضای کمیته تدوین برنامه آموزشی
رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
آقای دکتر حمید رضا فرخ اسلاملو	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی ارومیه
آقای دکتر علی رمضانخانی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
خانم دکتر فیروزه مصطفوی دارانی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
آقای دکتر مرتضی خفایی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی اهواز
آقای دکتر مهرزاد حمیدی	وزارت آموزش و پرورش
آقای دکتر محمد محسن بیگی	وزارت آموزش و پرورش
خانم دکتر اعظم گودرزی	وزارت آموزش و پرورش
آقای دکتر مهدی نامداری پژمان	دانشگاه فرهنگیان
آقای دکتر سید حسن طباطبائی	دانشگاه فرهنگیان
خانم دکتر مریم قاسمی	دانشگاه فرهنگیان
آقای دکتر سید حسن امامی رضوی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
خانم راحله دانش نیا	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
خانم مرضیه محمدی جوزانی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

لیست اعضا و مدعوین حاضر در دویست و سی و ششمین
جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۰/۴/۶

حاضرین:

خانم دکتر یسنا به منش (نماینده سازمان غذا و دارو)
خانم دکتر معصومه جرجانی
خانم دکتر مرضیه نجومی
آقای دکتر فرهاد ادهمی مقدم (به نمایندگی از معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی)
آقای دکتر غلامرضا اصغری
آقای دکتر حسن بهبودی
آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
آقای دکتر محمدتقی جغتایی
آقای دکتر احمد حائریان اردکانی
آقای دکتر سید علی حسینی
آقای دکتر محمدرضا رهبر (نماینده معاونت بهداشت)
آقای دکتر جلیل کوهپایه زاده
آقای دکتر سعید هاشمی نظری
آقای دکتر بهزاد هوشمند
آقای دکتر سید حسن امامی رضوی

مدعوین:

آقای دکتر علی رمضانخانی
آقای دکتر حمیدرضا فرخ اسلاملو
آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی
رشته بهداشت مدارس مقطع کارشناسی پیوسته

حاضرین:

آقای دکتر علی اکبر حق دوست

آقای دکتر فرید نجفی

خانم دکتر سادات سید باقر مداح (به نمایندگی از معاون پرستاری)

خانم دکتر یسنا به منش (به نمایندگی از معاون غذا و دارو)

خانم دکتر معصومه جرجانی

خانم دکتر مرضیه نجومی

دکتر محمد حسین آیتی

دکتر فرهاد ادهمی مقدم (به نمایندگی از معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی)

دکتر غلامرضا اصغری

دکتر علی بیداری

آقای دکتر حاتم بوستانی

آقای دکتر مهدی تهرانی دوست

آقای دکتر محمدتقی جغتایی

آقای دکتر سید علی حسینی

دکتر علیرضا سلیمی (به نمایندگی از رئیس کل سازمان نظام پزشکی)

آقای دکتر جمشید سلام زاده

آقای دکتر محمدرضا صبری

آقای دکتر جلیل کوهپایه زاده

آقای دکتر سعید هاشمی نظری

آقای دکتر بهزاد هوشمند

آقای دکتر سیدحسین امامی رضوی

آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

فصل اول

برنامه آموزشی رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

مقدمه:

بهداشت مدارس بر اساس تعریف سازمان سلامت جهانی، عبارت است از مجموعه اقداماتی که به منظور تشخیص، تامین، حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش آموزان و کارکنان مدارس که به نحوی در ارتباط با دانش آموزان قرار دارند، تحت راهنمایی و سرپرستی مسئولان مدرسه به اجرا در می آید. ضرورت توجه به بهداشت مدارس عبارتند از:

- کثرت و انبوهی جمعیت در برگیرنده خدمات
- آسیب پذیری افراد تحت پوشش برنامه
- خارج شدن دانش آموزان از حالت وابستگی کامل به والدین
- هماهنگ شدن دانش آموز با محیط تازه اجتماعی و سطوح و سنین مختلف
- پرداختن دانش آموز به وظایف یادگیری که برای وی نوعی مبارزه ذهنی و هوشی است.
- سهولت عرضه خدمات که به صورت حاشیه ای می تواند در متن اساسی آموزش انجام شود.
- دانش آموزان آموزش پذیر هستند و بیش از هر گروه دیگر استعداد فراگیری دارند و می توانند به سهولت آموخته های خود را به عادات رفتاری مبدل سازند.
- دانش آموزان میتوانند به عنوان پلهای ارتباطی بین مدرسه و خانه عمل کنند.
- مصادف بودن این دوران از زندگی با زمان سریع و حساس رشد و تکامل جسمی و روانی و عاطفی که در نتیجه هر نوع انحراف از حالت طبیعی و سلامت در این دوران اگر در اولین فرصت کشف و اصلاح نشود تاثیر نامطلوب و غیر قابل جبرانی در آینده کودک و در نتیجه جامعه باقی خواهد گذاشت.

مدرسه مروج سلامت :

مدرسه ای است که بصورت مداوم ظرفیت خود را به عنوان محیطی سالم برای زندگی و آموزش افزایش می دهد. یک مدرسه مروج سلامت دارای ویژگی های زیر می باشد:

- با تمام تدابیری که در اختیار دارد سلامتی و یادگیری را تقویت می کند.
- مسئولین بهداشت و درمان و آموزش و پرورش منطقه، معلمان، انجمنهای اولیاء و مربیان، دانش آموزان، والدین، ارائه دهندگان خدمات بهداشتی درمانی و رهبران جامعه را در تلاش برای تبدیل مدرسه به مکانی سالم درگیر می کند.
- در تلاش است تا در محیطی سالم، آموزش بهداشت مدارس و مراقبتهای بهداشتی مدارس را همراه با پروژه ها و برنامه های آموزشی مدرسه/ جامعه، برنامه های ارتقا سلامت برای کارکنان، برنامه های تغذیه و ایمنی غذا، فرصت های تربیت بدنی و تفریح و برنامه های مشاوره، حمایت اجتماعی و ارتقای سلامت روان را ارائه دهد.
- سیاست ها و عملکردهایی را اجرا می کند که رفاه و شرافت فردی مورد احترام قرار گیرد، فرصت های متعددی برای موفقیت فراهم می کنند و تلاش ها و همچنین دستاوردهای شخصی دانش آموزان را حمایت می کنند.
- در جهت بهبود سلامت پرسنل مدرسه، خانواده ها و همچنین دانش آموزان تلاش می کند و با رهبران جامعه کار می کند تا به آنها کمک کند تا درک کنند که جامعه می تواند به سلامت و آموزش کمک کند یا بر عکس آن را تضعیف نماید.

با توجه به ضرورت‌های ذکر شده و ضرورت تبدیل هر مدرسه به مدرسه مروج سلامت در سطح کشور، راه اندازی رشته ای جدید و بین رشته ای که نیروی انسانی مورد نیاز ارائه خدمات بهداشت مدارس سطح کشور را تربیت کند، غیر قابل اجتناب می باشد.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی:

School Health

بهداشت مدارس

مقطع تحصیلی :

کارشناسی پیوسته (BS)

تعریف رشته:

رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته، کارشناسانی را تربیت می کند دانش و مهارت کافی برای پاسخگویی به نیاز بهداشت مدارس سطح کشور ، افزایش سطح آگاهی های بهداشتی، ایجاد نگرش مطلوب، تغییر رفتار و تسهیل دسترسی دانش آموزان به خدمات سلامت، مشارکت نیروی دانش آموزی، کارکنان مدارس و اولیاء دانش آموزان داشته باشند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

از طریق آزمون سراسری (کنکور) می باشد .

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

توجه به ضرورت و اهمیت بهداشت مدارس در کشورهای مختلف جهان همزمان نبوده، بلکه از نظر تاریخی و کیفیت عمل تنوع داشته است. شاید فرانسه اولین کشوری باشد که همراه با طرح آموزش علمی خود، یک ماده را نیز به مسئله بهداشت مدارس اختصاص داد و در سال ۱۷۹۳ یک نفر پزشک نیز به عنوان مسئول بهداشت مدارس آن انتخاب شد. در کشور هلند، بهداری آموزشگاهها در سال ۱۸۶۸ با استخدام دو نفر پزشک پایه‌گذاری شد و در سال ۱۹۰۱ با اعلام تعلیمات اجباری، شهرداری موظف به سازماندهی اداره بهداری آموزشگاهها شد و در سال ۱۹۴۲ که اولین قانون مربوط به بهداشت مدارس به تصویب رسید و ۲۱۰ نفر پزشک به طور تمام وقت به امور بهداشتی کودکانها و دبستانها رسیدگی می‌کردند و تحت نظر شهرداریها اداره می‌شدند. در انگلستان آغاز کار بهداشت مدارس از سال ۱۹۰۷ و تحت نظارت ادارات آموزش محلی به وجود آمد و سپس با ایجاد سازمان عظیم بهداشت و طب ملی، بهداشت مدارس باز هم وابستگی خود را با آموزش و پرورش حفظ کرد و تنها ایجاد ارتباط بین بهداشت ملی و بهداری آموزشگاهها بود که مورد توجه مسئولین امور قرار داشت و در سال ۱۹۱۹ ریاست پزشکان وزارت بهداری، با حفظ سمت به ریاست بهداشت مدارس نیز منصوب و ارتباط بین بهداشت عمومی و مدارس محکم تر شد. با گذشت زمان، برنامه‌ریزی در زمینه مسایل بهداشت مدارس در کلیه کشورها مورد توجه قرار گرفت و سعی در تأمین و حفظ سلامت دانش‌آموزان، از اولویت خاصی در برنامه‌های بهداشتی برخوردار گردید.

در ایران، از سال ۱۲۹۰ هجری شمسی مدارس جدید به‌جای مکتب‌خانه‌های قدیم تأسیس شد. نه سال بعد مجلسی از اطباء ایرانی و اروپائی مقیم در تهران به نام مجلس 'حفظ‌الصحه' برای مراقبت از بهداشت عمومی به‌وجود آمد و در سال ۱۳۰۴ شمسی سازمانی به نام 'صحیه مدارس' بنیاد گذاشته شد. در سال ۱۳۱۴ صحیه مدارس به‌عنوان یک واحد مشخص وابسته به وزارت معرفی شد که دارای قسمت‌های معاینات بهداشتی چشم دانش‌آموزان و آموزش بهداشت بوده است. در سال ۱۳۱۵ صحیه مدارس به "بهداری آموزشگاه‌ها" تغییر نام یافت. در سال ۱۳۱۶ بهداری آموزشگاه‌ها به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران وابسته گردید و در سال ۱۳۱۸، بهداری آموزشگاه‌ها از دانشکده پزشکی جدا و به وزارت فرهنگ وقت وابسته شد. در سال ۱۳۵۰ برای تأمین نیروی انسانی مورد نیاز بهداری آموزشگاه‌ها، دفتر امور مدارس عالی و انستیتوهای تکنولوژی به تأسیس اولین آموزشگاه عالی بهداشت مدارس در تهران اقدام نمود. تعداد این آموزشگاه‌ها تا سال ۱۳۵۷ به ۱۷ باب در ۱۷ استان بالغ گردید. از این آموزشگاه‌ها تا قبل از انقلاب اسلامی، حدود ۵۰۰۰ نفر مراقب بهداشت مدارس تربیت شده و جهت انجام خدمات بهداشتی در مدارس به کار گمارده می‌شدند. پس از انقلاب اسلامی با تصویب‌نامه مورخ ۲۳ اسفند ۵۷ هیات وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی، امور بهداشت آموزشگاه‌های کشور با تمام پرسنل، اعتبارات و سازمان‌ها و فعالیت‌های وابسته از وزارت آموزش و پرورش جدا و به وزارت بهداری و بهزیستی وقت منتقل گردید و از آن تاریخ، کلیه تعهدات و وظایف سازمان مذکور به‌عهده وزارت بهداری و بهزیستی محول شد. با این الحاق، ۱۷ مدرسه عالی بهداشت مدارس آموزش و پرورش و حدود ۵۰۰۰ مراقب بهداشت فارغ‌التحصیلان آن و تعدادی پزشک و پیراپزشک با بودجه و امکانات وسیع به وزارت بهداری منتقل گردیدند. پس از انتقال، ابتدا اداره‌ای به نام اداره کل بهداشت مدارس تأسیس شد، ولی در سال ۱۳۶۰ بهداشت مدارس در اداره کل بهداشت مادر و کودک وزارت بهداری ادغام و اداره کلی به نام "اداره کل بهداشت خانواده و مدارس" وظیفه ارائه خدمات بهداشتی به دانش‌آموزان را به‌عهده گرفت. در سال ۱۳۶۹ به‌دنبال نیاز شدید مدارس به نیرو و خدمات بهداشتی، اداره کل تغذیه و هماهنگی بهداشت مدارس در آموزش و پرورش تأسیس گردید و متعاقباً با شروع سال تحصیلی ۷۰-۶۹، مراقبین بهداشت مدارس، پس از گذشت ده سال حضور پاره وقت و در واقع دوری از مدارس و دانش‌آموزان، بار دیگر به صورت ثابت و تمام‌وقت مشغول خدمت شدند.

در حال حاضر بسیاری از مدارس فاقد نیروی انسانی تخصصی تمام وقت برای ارائه مراقبتهای سلامت مرتبط با بهداشت عمومی هستند. نظر به ضرورت استقرار یک نفر کارشناس مراقب سلامت مدرسه در مدارس، که از دانش و مهارت لازم برای قرار گرفتن در این موقعیت شغلی مناسب برخوردار باشد و تبدیل مدارس سطح کشور به مدرسه مروج سلامت، مسئولین ذیربط در وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت آموزش و پرورش تفاهم‌نامه "توسعه همکاری‌های مشترک در زمینه ارتقای سلامت دانش‌آموزان با ایجاد بسترهای آموزشی مشترک، راه‌اندازی رشته‌های مورد نیاز و توانمندی‌سازی کادر آموزشی وزارت آموزش و پرورش در ابعاد مختلف سلامت" را در سال ۱۳۹۹ امضا نموده و در راستای اجرای بند اول آن، کارگروهی متشکل از دو وزارتخانه مسئولیت راه‌اندازی رشته جدیدی به نام "بهداشت مدارس" در مقطع کارشناسی پیوسته را عهده‌دار شدند.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می‌توانند در جایگاه‌های زیر انجام وظیفه نمایند:

- ارائه خدمات سلامت در مدارس
- راه اندازی و ارائه خدمات سلامت مرتبط با مهد کودکها

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

شامل ارزش‌هایی که در آموزش دوره بر آن‌ها تأکید می‌شوند نظیر: مبانی الهی و معنوی، سلامت محوری، کرامت انسانی، کیفیت زندگی دانش‌آموزان، اولویت‌های ملی، عدالت در توزیع سلامت، جامع‌نگری، جامعه‌نگری، اجتناب از انگ زدن، اخلاق حرفه‌ای فعالیت در مدرسه و نظایر آن.

در راه اندازی این برنامه، بر ارزش‌های زیر تأکید می‌شود:

الف: سلامت یک حق اساسی برای تمام سنین و طبقات اجتماع محسوب می‌شود و پیش شرط تحقق توسعه پایدار است. سلامت بصورت بهزیستی کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقدان بیمار نبودن تعریف شده است. دانش‌آموختگان رشته بهداشت مدارس نقش اساسی در ارائه خدمات سلامت به دانش‌آموزان، کارکنان و اولیای دانش‌آموزان خواهند داشت و لازم است با بینش «سلامت نگر»، «جامعه نگر»، «آینده نگر» و با استفاده از استراتژی‌ها و تکنولوژی مناسب، جلب مشارکت دانش‌آموزان و اولیای آنها و با در نظر گرفتن اولویتهای ملی و منطقه‌ای، به ارائه خدمات مورد نظر بپردازند و در نهایت بتوانند هر مدرسه را به مدرسه مروج سلامت تبدیل نمایند.

ب: کارشناس بهداشت مدرسه باید بتواند ضمن جلب مشارکت فعال معلمان، دانش‌آموزان، کارکنان مدارس و اولیاء دانش‌آموزان، اقدامات لازم جهت تامین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت گروه‌های هدف بهداشت مدارس اقدام نماید.

دورنما (چشم انداز):

دانش‌آموختگان از چنان دانش و مهارتی چند بعدی در سلامت عمومی برخوردار باشند که از ظرفیتهای لازم و کافی برای ارائه خدمت به عنوان مراقب سلامت مدرسه برخوردار بوده و بتوانند هر مدرسه را به مدرسه ای مروج سلامت تبدیل نمایند.

رسالت (ماموریت):

رسالت این دوره، تربیت نیروهای آگاه به مسائل عملی روز، توانمند، مسئولیت پذیر و حساس به سلامت افراد و جامعه در حیطه بهداشت مدارس است که تخصص خود را در زمینه ارائه خدمات بهداشت مدارس به دانش آموزان، اولیای آنها و معلمان در اختیار جامعه هدف قرار دهند و مدرسه را به مدرسه مروج سلامت تبدیل نمایند.

اهداف کلی:

مهمترین اهداف تربیت کارشناس بهداشت مدارس، اعتلای سطح سلامت دانش آموزان، کارکنان مدارس و خانواده دانش آموزان از طریق افزایش سطح آگاهی‌های بهداشتی، ایجاد نگرش مطلوب، تغییر رفتار و تسهیل دسترسی دانش آموزان به خدمات سلامت از طریق تربیت نیروی انسانی مورد نیاز است. همچنین کارشناس بهداشت مدارس قادر خواهد بود شاخص‌های سلامت گروه‌های هدف مختلف را از طریق نیازسنجی، ارائه خدمات سلامت، آموزش بهداشت، کنترل اپیدمی‌ها، مراقبت از تغذیه دانش آموزان ارتقا دهد.

اهداف اختصاصی:

آموزش و تربیت نیروهایی که:

- توانایی جلب مشارکت فعال معلمان، دانش آموزان، کارکنان مدارس و اولیاء دانش آموزان جهت تأمین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت خود و مدارس از طریق افزایش سطح آگاهی و بینش بهداشتی را داشته باشند.
- توانایی توسعه هماهنگی برنامه‌های بهداشت مدارس با سایر بخش‌های مرتبط را داشته باشد.
- قادر به ارائه مراقبت‌های سلامت دانش آموزان در کلیه مقاطع تحصیلی باشد.
- توانایی مشارکت در تحقیقات و پژوهش‌های کاربردی در زمینه‌های مختلف بهداشت مدارس را داشته باشد.
- توانایی استفاده از داده‌ها، تحلیل و ارزشیابی داده‌ها را داشته باشد.
- توانایی ایجاد آگاهی و نگرش بهداشتی مطلوب در دانش آموزان، معلمان و کارکنان مدارس و اولیاء آنان را داشته باشد.
- با دانش آموزان، آموزگاران، اولیای دانش آموزان و همکاران ارتباط مؤثر برقرار نماید.
- سلامت گروه‌های هدف را بر اساس دستورالعمل‌های کشوری مراقبت و پیش‌نماید.
- از چگونگی اثر گذاری عوامل انسانی، محیطی، اقتصادی و اجتماعی بر چگونگی تأمین، حفظ و ارتقاء سلامتی در سطوح مختلف آشنا باشند.
- از چگونگی مداخله از طریق نیازسنجی‌ها، آموزش بهداشت، کنترل اپیدمی‌ها، مراقبت از چگونگی تغذیه و تغییر در شاخص‌های سلامتی در سطح مدرسه و جامعه آگاهی داشته باشد.
- توانایی برنامه‌ریزی انجام مداخلات آموزشی در راستای اصلاح رفتار و یا ایجاد تغییرات رفتاری مطلوب در مدرسه را داشته باشد.

وظایف حرفه ای دانش آموختگان به ترتیب هر نقش به شرح زیر است:
دانش آموختگان بهداشت مدارس در نقش های زیر در مدارس ایفای نقش می نمایند:

۱. آموزشگر و مروج سلامت
۲. مراقب سلامت در مدرسه
۳. اجرایی
۴. پژوهشی
۵. مشاور

توانمندیها و مهارت‌های مورد انتظار برای دانش آموختگان (Expected Competencies)

الف: توانمندی های پایه مورد انتظار: (General Competencies)

توانمندیهای عمومی مورد انتظار برای دانش آموختگان این مقطع عبارتند از:

- مهارتهای ارتباطی-تعامل
- آموزش
- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت های مدیریت (سیاستگذاری- برنامه ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت و کنترل- ارزشیابی) مبتنی بر شواهد
- حرفه ای گرایی (Professionalism)

جدول الف: جدول تطبیقی وظایف حرفه ای و توانمندی های اختصاصی مورد انتظار دانش آموختگان و کدهای درسی مرتبط با آنها

توانمندی های اختصاصی	شرح وظایف حرفه ای	کدهای درسی مرتبط
آموزشی و ترویج سلامت	<ul style="list-style-type: none"> • مشارکت در توانمند سازی دانش آموزان نیازمند و جامعه هدف و ترغیب مشارکت آنها در سلامت • ترویج برنامه های مرتبط با شیوه زندگی سالم در دانش آموزان و همکاری در اجرای آنها • آموزش سلامت به دانش آموزان، خانواده ها و سایر گروههای هدف • شناسایی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت و تلاش در رفع عوامل خطر و تقویت عوامل مثبت مؤثر در بهداشت مدارس • همکاری با سایر سازمانها و ارگانها در برنامه ریزیها و مداخلات آموزش سلامت مدارس 	۲۷، ۲۳، ۱۸، ۱۳، ۹
مراقب سلامت	<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی نیازهای آموزشی دانش آموزان و اولیاء • توانمندی برنامه ریزی آموزشی با استفاده از الگوها و مدل‌های مناسب در حوزه مربوطه • همکاری مستمر با مراکز بهداشتی درمانی • تشکیل پرونده الکترونیک سلامت • ارائه مراقبت به گروههای هدف جامعه (شامل: دانش آموزان، کودکان دوره قبل از مدرسه، آموزگاران، کارکنان مدارس، اولیای دانش آموزان، دانش آموزان با شرایط ویژه و ...) بر اساس برنامه های کشوری مدون • مراقبت از بیماری ها و مراقبت سندرمیک بمنظور کنترل و مبارزه با بیماری های واگیر در مدارس تحت پوشش • خطرسنجی، کنترل و مبارزه با بیماری های غیر واگیر در مدارس و جامعه تحت پوشش 	۲۳، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۳۷، ۳۹، ۴۰، ۴۳، ۴۴، ۴۵
اجرایی	<ul style="list-style-type: none"> • انجام معاینات فیزیکی و روانشناختی • ارائه خدمت در مدارس به عنوان مراقب بهداشت مدارس شامل آموزش بهداشت، بهداشت محیط مدارس، معاینات غربالگری، آموزش و نظارت بر تغذیه، در مدرسه و منزل، مراقبتهای پیشگیرانه بیماریهای واگیر و غیرواگیر و حوادث. • تشکیل و تکمیل پرونده برای دانش آموزان و کارکنان • ارجاع به مراکز مرتبط بالاتر در صورت ضرورت بر اساس برنامه های مصوب کشوری • مدیریت برنامه ها، منابع و خدمات سلامت در مدارس 	۲۱، ۲۲، ۲۴، ۲۵، ۲۷، ۳۶، ۴۰، ۴۳، ۴۴، ۴۵
پژوهشی	<ul style="list-style-type: none"> • جستجو در منابع علمی • کمک به پژوهشهای کاربردی موضوعات مرتبط با بهداشت مدارس و در عرصه‌های سلامت کشور (HSR) • ارائه طرحهای پژوهشی در زمینه پژوهشهای کاربردی • مشارکت در مصاحبه های پژوهشی و گردآوری داده‌های مورد نیاز و تجزیه و تحلیل نتایج • تهیه گزارش و کمک به نشر یافته های تحقیق و متون علمی 	۵، ۱۱، ۱۴، ۳۸
مشاوره ای	<ul style="list-style-type: none"> • برقراری ارتباط مؤثر و دلسوزانه با مخاطبین • ارائه مشاوره به دانش آموزان، کارکنان و والدین در زمینه سلامت با مدنظر قرار دادن عوامل جسمی، روانی، اجتماعی و فرهنگی • ارائه مشاوره تخصصی به گروههای هدف در مدارس 	۱۷، ۱۸، ۲۳، ۴۵

جدول ب: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری				مهارت
کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	
۲۰	۱۰	۵	۵	اندازه گیری علائم حیاتی
۵۰	۳۰	۱۰	۱۰	انواع مختلف تزریقات شامل واکسن
۲۰	۱۰	۵	۵	CPR نوزادان و بزرگسالان
۸	۴	۲	۲	حمل مصدوم
۲۰	۱۰	۵	۵	انواع پانسمان، بانداژ و شستشوی زخم
هر کدام ۸	هر کدام ۴	هر کدام ۲	هر کدام ۲	تهیه انواع نمونه (اسمیر خلط، مدفوع، لام خون محیطی، خون پاشنه پا)
۸	۴	۲	۲	انجام تست خون مخفی در مدفوع
۸	۴	۲	۲	سنجش ید ادرار
۲۰	۱۰	۵	۵	انجام معاینات غربالگری و پزشکی دانش آموزان پایه های اول ابتدایی، اول متوسطه اول، اول متوسطه دوم با ابزار فرم غربالگری دانش آموزان
۲۰	۱۰	۵	۵	مراقبت‌های مربوط به کودک (اندازه گیری شاخص های آنتروپومتریک، تعداد تنفس، وضعیت تنفس، حرارت بدن، بررسی روند سیر تکاملی و شاخص غربالگری تکامل، بررسی وضعیت تغذیه، اندازه گیری علایم حیاتی، سی پی آر نوزادان، گرفتن نمونه تیروئید از نوزادان، واکسیناسیون و ..
۲۰	۱۰	۵	۵	مراقبت‌های مربوط به میانسالان: انجام تست فیت، فشارخون، نوار قلب، اندازه گیری قند خون و کلسترول و ..
۲۰	۱۰	۵	۵	مراقبت‌های مربوط به بیماری‌های واگیر برای همه ی گروه‌های سنی: توانایی گرفتن نمونه خلط برای بیماری سل، نمونه ی مالاریا، نمونه ی سالک و پروتکل های درمانی برای همه ی بیماری‌های ذکر شده و پیگیری
۲۰	۱۰	۵	۵	بیماری‌ابی، درمان و آموزش پدیکولوز در مدارس
۲۰	۱۰	۵	۵	واکسیناسیون دانش آموزان
۲۰	۱۰	۵	۵	سنجش سلامت جسمانی و آمادگی تحصیلی کودکان بدو ورود به دبستان
۲۰	۱۰	۵	۵	کار با نرم افزارهای کاربردی جاری
۲۰	۱۰	۵	۵	ثبت، بررسی و پیگیری از سامانه های اطلاعاتی
۲۰	۱۰	۵	۵	استخراج و تفسیر شاخص های سلامت
۸	۴	۲	۲	تهیه گزارش و ارائه اطلاعات با استفاده از رایانه
۸	۴	۲	۲	برنامه ریزی مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های آموزشی و استفاده از تکنولوژی های نوین در آموزش

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی:

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

آموزش مبتنی بر وظایف حرفه ای (Task based Education) آموزش توأم دانشجو و استاد محور
آموزش مبتنی بر مشکل (Problem based Education) آموزش جامعه نگر (community-oriented Education)
آموزش مبتنی بر موضوع (Subject based Education) آموزش در مدارس (School-based Education)
آموزش مبتنی بر شواهد (evidence based Education) آموزش مبتنی بر آزمایشگاه (Lab-based Education)

روشها و فنون آموزشی:

- در این دوره، عمدتاً از روشها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:
- انواع کنفرانسهای داخل بخشی، بین بخشی، بین رشته‌ای، بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی - case presentation
- آموزش در کارگاه آموزشی، آموزش در مدرسه عملی یا آزمایشگاه
- استفاده از تکنیک‌های شبیه سازی و آموزش از راه دور بر حسب امکانات
- self education, self study
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود فراگیران با مقررات اخلاقی و حرفه‌ای در زمینه رشته خود آشنا شده و موارد زیر را رعایت نمایند:

- منشور حقوقی (۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. (این مقررات توسط گروه آموزشی مربوطه تدوین می‌شود)
- مقررات مرتبط با Dress Code (۲) را رعایت نمایند.
- در صورت کار با حیوانات، مقررات اخلاقی (۳) مرتبط را دقیقاً رعایت نمایند
- حرفه‌ای‌گرایی (Professionalism)
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۱، ۲، ۳ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی:

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

کتبی

شفاهی

آزمون تعاملی رایانه‌ای

آزمون ۳۶۰ درجه

ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب- دفعات ارزیابی:

برای دروس نظری و عملی

• مستمر

برای دروس کارآموزی و کارورزی

• پیش کارآموزی و کارورزی

• مستمر

• پایان هر ترم

• نهایی (Final Assessment)، پایان دوره

پایان ترم

میان ترم

فصل دوم

حداقل نیازهای برنامه آموزشی رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

حداقل هیات علمی مورد نیاز:

گروه آموزشی مجری از اعضاء هیئت علمی با ترکیب زیر تشکیل می شود:

الف- اعضای هیات علمی ثابت تمام وقت بر اساس مصوبه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با تخصص های:

- دکترای تخصصی (PhD) اپیدمیولوژی (ترجیحاً پزشک)
- دکترای تخصصی (PhD) آموزش بهداشت و ارتقای سلامت یا دکترای بهداشت عمومی
- متخصص کودکان دارای مدرک MPH (یا پزشکی با تخصص بهداشتی)
- دکترای تخصصی (PhD) بهداشت باروری

ب- تخصص‌های مورد نیاز پشتیبان:

- گروه روانشناسی
- گروه مدیریت خدمات بهداشتی
- گروه تغذیه
- گروه آناتومی
- گروه فیزیولوژی
- گروه بهداشت محیط
- گروه بهداشت حرفه ای
- گروه طب اورژانس
- گروه پرستاری

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز (دارای مهارت فنی مشخص) برای اجرای برنامه:

دو نفر مربی کارآموزی با مدرک تحصیلی کارشناس ارشد در رشته آموزش بهداشت در گروه آموزشی متولی تربیت دانشجویان بهداشت مدارس

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاسهای درسی	- اتاق دانشجویان	- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس	- بایگانی آموزش	- کتابخانه
- اتاق استادان	- اتاق رایانه	- وب سایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- کارگاه آناتومی
- آزمایشگاه فیزیولوژی
- آزمایشگاه میکروبیشناسی، قارچ و انگل
- آزمایشگاه بیوشیمی
- اتاق کامپیوتر
- Skill Lab
- عرصه های کارآموزی بیمارستانی، مراکز بهداشتی درمانی، توانبخشی، مهد کودک و مدرسه

جمعیتها یا نمونه های مورد نیاز:

جمعیتهای مورد نیاز آموزش دوره کارشناسی بهداشت مدارس شامل مراجعین به مراکز بهداشتی درمانی، بیمارستانها، دانش آموزان، اولیا و مربیان مقاطع مختلف تحصیلی مدارس و مهد کودکیها می باشد.

تجهیزات اختصاصی عمده (سرمایه ای) مورد نیاز:

وسایل کمک آموزشی برای Skill Lab:

- مانکن مراقبتها (تزریقات، سوند معده، سوند ادرار)
- مانکن های CPR
- ویدئو پروژکتور
- تخت بیمار، تخت معاینه
- ترازوی نوزادان، کودکان و بزرگسالان
- کپسول اکسیژن
- ساکشن
- آمبویگ ویژه بزرگسالان، کودکان و نوزادان
- انواع آتل ها
- ست احیا

تجهیزات لازم برای کارگاه آناتومی

- ست کامل مولاژها و مانکن های بدن انسان

تجهیزات لازم رای آزمایشگاه های میکروبیشناسی و فیزیولوژی

- میزبندی آزمایشگاهها و کابینت های مربوطه
- میکروسکوپ
- بن ماری سرولوژی و جوش
- اسپکتروفتومتر
- انواع هود
- ترازوهای مختلف
- سانتریفیوژ
- فور
- لام های آموزشی مرتبط با دروس میکروب شناسی، قارچ شناسی و حشره شناسی

فصل سوم

مشخصات دوره و دروس

برنامه آموزشی رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

۲- طول دوره و ساختار آن:

طول دوره و ساختار آن مطابق آئین نامه آموزشی مقطع کارشناسی پیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می‌باشد.

۳- تعداد کل واحد های درسی:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۱۳۰ واحد است که به شرح زیر می‌باشد:

نام دروس و تعداد واحدهای درسی

شماره جدول	نوع واحد درسی	تعداد واحد درسی
۱	دروس عمومی	۲۴
۲	دروس پایه	۳۱
۳	دروس تخصصی	۵۹
۴	کارآموزی در عرصه بهداشتی درمانی	۸
۵	کارآموزی در عرصه مدارس	۸
جمع کل واحدها		۱۳۰

توضیح:

کارآموزی در عرصه در طول دو نیمسال تحصیلی کامل ارائه خواهد شد. به منظور کسب مهارت‌های ارائه خدمت، متناسب با نیاز نظام ارائه خدمات به فارغ التحصیلان رشته بهداشت مدارس، سعی می شود کارآموزی در عرصه با هماهنگی کامل با دانشگاه های فرهنگیان منتخب سطح کشور و با استفاده حداکثری از ظرفیتهای علمی، آموزشی و فضای فیزیکی مراکز جامع خدمات سلامت منتخب و مدارس منتخب انجام شود.

جدول ۱- دروس عمومی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز یا همزمان
			نظری	عملی	جمع	
۱	دو درس از دروس مبانی نظری اسلام*	۴	۶۸	-	۶۸	-
۲	یک درس از دروس اخلاق اسلامی*	۲	۲۴	-	۲۴	-
۳	یک درس از دروس انقلاب اسلامی*	۲	۲۴	-	۲۴	-
۴	یک درس از دروس تاریخ و تمدن اسلامی*	۲	۲۴	-	۲۴	-
۵	یک درس از دروس آشنایی با منابع اسلامی*	۲	۲۴	-	۲۴	-
۶	ادبیات فارسی	۳	۵۱	-	۵۱	-
۷	زبان انگلیسی عمومی	۳	۵۱	-	۵۱	-
۸	تربیت بدنی (۱)	۱	۲۴	۲۴	۲۴	-
۹	تربیت بدنی (۲)	۱	-	۲۴	۲۴	تربیت بدنی ۱
۱۰	دانش خانواده و جمعیت	۲	۲۴	-	۲۴	-
۱۱	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران	۲	۲۴	-	۲۴	-
جمع						۲۴

* گذراندن این دروس مطابق عناوین دروس عمومی معارف اسلامی مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی (جدول زیر) است:

گرایش	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱- مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۲۴	-	۲۴
	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۲۴	-	۲۴
	انسان در اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
۲- اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۲۴	-	۲۴
	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۲۴	-	۲۴
	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۲۴	-	۲۴
	عرفان عملی اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
۳- انقلاب اسلامی	انقلاب اسلامی ایران	۲	۲۴	-	۲۴
	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۲۴	-	۲۴
	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۲۴	-	۲۴
۴- تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
	تاریخ امامت	۲	۲۴	-	۲۴
۵- آشنایی با منابع اسلامی	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۲۴	-	۲۴
	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۲۴	-	۲۴

جدول ۲- دروس پایه برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

پیش نیاز یا همزمان	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
-	۴۳	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	بیوشیمی	۰۱
-	۴۳	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	آناتومی	۰۲
-	۴۳	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	فیزیولوژی	۰۳
زبان عمومی	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	زبان تخصصی، اطلاعات پزشکی	۰۴
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	اصول اپیدمیولوژی	۰۵
-	۴۳	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	پاتوبیولوژی ۱ (باکتری شناسی و ویروس شناسی)	۰۶
-	۴۳	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	پاتوبیولوژی ۲ (قارچ شناسی و انگل شناسی)	۰۷
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	کلیات سلامت عمومی	۰۸
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	جامعه شناسی سلامت	۰۹
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	اصول تغذیه	۱۰
-	۸۵	۶۸	۱۷	۲	۱	۳	سیستمهای اطلاع رسانی سلامت	۱۱
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	اصول سلامت محیط	۱۲
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	۱۳
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	آمار زیستی	۱۴
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	اصول توانبخشی و رفاه اجتماعی	۱۵
۳۱							جمع	

جدول ۳- دروس تخصصی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

پیش نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	روانشناسی تربیتی	۱۶
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	نظریه های یادگیری و آموزش	۱۷
	۵۱	۲۴	۱۷	۱	۱	۲	اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره	۱۸
	۶۸	۶۸	-	۲	-	۲	کاربست فناوری در یادگیری	۱۹
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	روانشناسی رشد کودک و نوجوان	۲۰
	۵۱	۲۴	۱۷	۱	۱	۲	اصول و کاربرد شنوایی شناسی دانش آموزان	۲۱
	۵۱	۲۴	۱۷	۱	۱	۲	اصول و کاربرد بینایی سنجی دانش آموزان	۲۲
	۴۲	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	مهارتهای ارتباطی	۲۳
	۶۸	۶۸	-	۲	-	۲	مراقبت از کودکان با نیازهای ویژه	۲۴
۱۶	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سلامت روان و اعتیاد با تاکید بر سنین مدرسه	۲۵
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سلامت اجتماعی	۲۶
۰۳،۰۰۲	۸۵	۶۸	۱۷	۲	۱	۳	فوریتهای پزشکی و کمکهای اولیه	۲۷
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	اصول ارگونومی و ایمنی در مدرسه	۲۸
۰۳،۰۰۲	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	بیماریهای کودکان	۲۹
۰۳،۰۰۲	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سلامت مادر و کودک	۳۰
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سلامت و بیماری در سن مدرسه	۳۱
۰۳،۰۰۲	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سلامت باروری	۳۲
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	داروشناسی داروهای اساسی	۳۳
	۵۱	-	۵۱	-	۳	۳	بیماریهای واگیر	۳۴
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	بیماریهای غیرواگیر	۳۵
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سلامت مواد غذایی	۳۶
۱۳	۴۲	۱۷	۲۶	۰/۵	۱/۵	۲	آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در مدارس	۳۷
۱۴،۰۰۵	۸۵	۶۸	۱۷	۲	۱	۳	روش تحقیق در بهداشت مدارس	۳۸
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	نظام سلامت در ایران	۳۹
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	مدیریت مراقبتهای سلامت	۴۰
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	اصول ژنتیک و کاربرد آن در سلامت عمومی	۴۱
	۲۴	-	۲۴	-	۲	۲	سبک زندگی سالم	۴۲
	۵۱	۲۴	۱۷	۱	۱	۲	سلامت دهان و دندان	۴۳
	۵۹						جمع	

جدول ۵- دروس کارآموزی در عرصه بهداشتی درمانی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

پیش نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
۲۹، ۲۷	۱۰۲	۱۰۲	-	۲	-	۲	کارآموزی در بیمارستان (اورژانس بیمارستان کودکان)	۴۴
۳۱، ۳۰، ۲۹، ۳۵، ۳۴، ۳۲، ۳۷	۲۰۴	۲۰۴	-	۴	-	۴	کارآموزی در مراکز جامع خدمات سلامت شهری و روستایی	۴۵
۲۴، ۲۲، ۲۱	۱۰۲	۱۰۲	-	۲	-	۲	کارآموزی در مراکز توانبخشی کودکان	۴۶
۸							جمع	

جدول ۶- دروس کارآموزی در عرصه مدارس و مهد کودک های برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت مدارس

پیش نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
۴۴	۱۰۲	۱۰۲	-	۲	-	۲	کارآموزی مدیریت سوانح و بیماریهای کودکان* (در مهدکودک ها و مدارس)	۴۷
۴۵	۲۰۴	۲۰۴	-	۴	-	۴	کارآموزی ارائه مراقبتهای سلامت به کودکان*	۴۸
۴۶	۱۰۲	۱۰۲	-	۲	-	۲	کارآموزی ارائه مراقبتهای توانبخشی به کودکان*	۴۹
۸							جمع	

* کودکان شامل همه کودکان در سنین مهد کودک تا پایان سن مدرسه (۱۸-۰ سال) می باشد.

کد درس: ۰۱

نام درس: بیوشیمی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

- آشنایی با بیومولکولهای کربو هیدراتها، لیپیدها، امینو اسیدها، پروتئینها، اسیدهای نوکلئیک
- بررسی سوخت و ساز بیومولکولها در بافت‌های بدن در شرایط طبیعی و حاملگی
- آشنایی با اختلالات متابولیک

شرح درس:

در این درس ساختمان و خواص ترکیبات حیاتی بدن و واکنش‌های بیوشیمیایی اندامهای بدن انسان و مکانیزم‌های تنظیم کننده آنها معرفی می‌شوند. بدین ترتیب دانشجویان قادر خواهند بود تا نتایج آزمایشهای بیوشیمی را تفسیر نمایند.

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

۱- کلیاتی درباره:

قندها- چربیها- اسیدهای آمینه و پروتئینها- نوکلئوتیدها و اسیدهای نوکلئیک- بیوانرژتیکها- آنزیمها- ویتامینها و کوآنزیمها

۲- متابولیسم:

متابولیسم قندها: با تأکید بر (گلیکولیز- گلیکوژنز- گلیکوژنولیز- گلیکونئوژنز) توضیح تغییرات قند خون
متابولیسم چربیها: (راه بتا اکسیداسیون اسیدهای چرب) توضیح مختصر راجع به انواع لیپوپروتئینها- تری گلیسرید
کلسترول در خون

متابولیسم اسیدهای آمینه و پروتئینها: توضیح متابولیسم عمومی اسیدهای آمینه با ذکر چند مثال

دادن اطلاعات کلی در مورد پروتئین‌های خون (آلبومین و گلوبولین‌ها...)

تغییرات بیوشیمیایی و متابولیسم در حاملگی

۳- تحلیل نتایج آزمایشهای بیوشیمی

منابع:

۱- بیوشیمی هارپر آخرین چاپ

۲- بیوشیمی عمومی، پرویز شهبازی، آخرین چاپ

۳- بیوشیمی با تفسیر در پزشکی، محمود دوستی، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۰۲

نام درس: آناتومی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

• آشنایی دانشجو با ساختار تشریحی و عملکرد دستگاههای بدن، بررسی و شناخت اختلالات ناشی از بیماری‌ها
شرح درس:

• در این درس در مورد سلول‌ها، بافت‌ها و سیستم‌های مختلف بدن شرح داده می‌شود و از اطلس‌ها، مولاژها و اسکت و ... برای آموزش عملی استفاده می‌گردد.

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)
نظری

- تعاریف و تاریخچه آناتومی
- موقعیت آناتومیک و اصلاحات رایج در آناتومی
- سلول، غشای سلول، سیتوپلاسم، هسته، چرخه سلولی، تقسیم سلولی و اسکت سلولی
- بافت‌شناسی: بافت پوششی، بافت همبندی، بافت عضلانی و بافت عصبی
- استخوان‌شناسی: تقسیم بندی استخوان‌ها، استخوانی شدن، رشد استخوان، استخوان‌های اندام بالایی، استخوان‌های اندام پائینی، استخوان‌های تنه (جناغ، ستون مهره‌ای و دنده‌ها) استخوان‌های سر و صورت و استخوان لامی
- مفاصل: مفاصل فیبرو، مفاصل غضروفی و مفاصل سینوویال
- عضلات: نامگذاری و عملکرد عضلات - عضلات نواحی مختلف بدن
- دستگاه گردش خون: قلب، شریان‌ها و وریدها
- دستگاه لنفاوی: عقده لنفاوی - تیموس - طحال - مجاری توراسیک
- دستگاه عصبی: نخاع، اعصاب نخاعی مغز اعصاب مغزی و سیستم عصبی خود مختار
- دستگاه تنفس: بینی، سینوس‌های مجاور بینی، حنجره، نای و برونکوس‌ها ریه‌ها، پلورا و مدیا ستینوم
- دستگاه گوارش: دهان، حلق، مری، حفره شکم و تقسیمات آن، صفاق، معده، روده باریک، روده بزرگ، کبد و پانکراس
- دستگاه ادراری: کلیه‌ها، حالب‌ها، مثانه‌ها، پیشابراه
- دستگاه تولید مثل: دستگاه تولید مثل مرد شامل بیضه‌ها، مجاری تناسلی مرد و غدد ضمیمه دستگاه تولید مثل مرد
- دستگاه تولید مثل زن: تخمدان‌ها، لوله‌های رحمی، رحم، واژن و پستان
- غدد درون ریز: هیپوفیز، پینه آل، تیروئید، پاراتیروئید و آدرنال
- اعضای حواس ویژه: چشم و گوش
- جنین‌شناسی: مراحل زندگی انسان، مرحله پیش رویانی، مرحله رویانی، مرحله جنینی، تخمین زمان زایمان و ناهنجاری‌های مادر زادی
- عملی
- کار با مولاژ و تماشای فیلم مربوط به بخش‌های نظری ارائه شده

- انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فرایندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظر

منابع اصلی درس:

۱- یادگیری آناتومی - تالیف دکتر غلامرضا حسن زاده، انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی قزوین،

آخرین چاپ

۲- آناتومی عمومی، دکتر محمد علی نراقی، آخرین چاپ

3-integrated anatomy, david ja heylings Churchill livingstone Roy aj SpenceBarry e Kelly.

Last edition

4-surgical anatomy and physiology for the surgical technologist , Kevin b frey Thomson publisher.

Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در شناخت آناتومی دستگاههای مختلف بدن (۳۰٪)

کد درس: ۰۳

نام درس: فیزیولوژی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

- شناخت عملکرد فیزیولوژیک دستگا‌های بدن و آشنایی با نارسایی‌های فیزیولوژیک سیستم بدن انسان در مقایسه با حالت سلامت

شرح درس:

در این درس در مورد عملکرد سلول‌ها و دستگا‌های مختلف بدن شامل قلب و گردش خون، تنفسی، عصبی، ادراری، گوارش، غدد مترشحه درون ریز و ..... پرداخته می‌شود.

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

نظری

- فیزیولوژی سلولی

ساختمان و عمل سلول، مایعات بدن، مکانیزم‌های کنترل کننده تعادل درونی بدن، نقل و انتقال آب و مواد دربخش‌های مایع بدن، پمپاژ پمپ سدیم و پتاسیم، پتانسیل‌های غشاء و پتانسیل‌های عمل، انقباض عضلات اسکلتی انتقال ایمپالس‌ها از اعصاب به عضلات اسکلتی، انقباض و تحرک عضلات صاف

- فیزیولوژی خون

بافت خون (گلبول‌های قرمز، سفید و پلاکت‌ها) گروه‌های خونی هموستاز و انعقاد خون

- فیزیولوژی دستگاه عصبی

عملکرد سیستم عصبی مرکزی (نخاع و مغز) راه‌های حسی، راه‌های حرکتی، دستگاه عصبی خودکار (سمپاتیک و پاراسمپاتیک رفلکس‌ها

- فیزیولوژی تنفس

تهویه ریوی و عوامل موثر برآن، حجم‌ها و ظرفیت‌های ریوی، عملکرد مجاری تنفسی، گردش خون ریوی، تعادل گازها، انتقال گازها در خون، مایعات بدن و سلول‌ها

- غدد درون ریز

ماهیت هورمون، مروری بر اهمیت غدد درون ریز و هورمون‌ها، هورمون‌های غدد هیپوفیز و نقش کنترل‌کنندگی هیپوتالاموس، هورمون‌های غده تیروئید، هورمون‌های غدد فوق کلیوی، هورمون‌های پانکراس، هورمون‌های غدد پاراتیروئید

- فیزیولوژی قلب و دستگاه گردش خون

اعمال و حرکات قلب، فرکانس قلب، تغییرات فشار در حفره‌های قلب، بافت گرهی، تعادل یونی، کنترل عصبی، تظاهرات الکتریکی قلب، ساختمان عروق، دینامیک خون و عوامل موثر برآن، نبض سرخرگی، فشارنبض، جریان خون وریدی و عوامل موثر برآن، کنترل فشار خون، سیستم لنفاوی و جریان خون مویرگی، کنترل موضعی جریان خون و تنظیم عصبی گردش خون

- فیزیولوژی کلیه‌ها

چگونگی تشکیل ادرار گلومرولی، اعمال نفرون‌ها، جذب مجدد و ترشح، نقش فیدبک توبولی گلومرولی در تنظیم خودکار (GFR)، هورمون‌های موثر بر کار کلیه‌ها و نقش کلیه‌ها تنظیم اسمولاریتی و غلظت سدیم در مایع خارج سلولی، تخلیه ادرار

تنظیم تعادل اسید-باز مایعات بدن

– فیزیولوژی گوارش

گوارش دهانی و بلع، گوارش معدی (حرکات معده، تنظیم ترشحات معده، کنترل تخلیه معده) اعمال روده باریک، اعمال روده بزرگ، فعالیت ترشحاتی دستگاه گوارش، هضم و جذب در دستگاه معده روده ای، تولید و تخلیه مواد دفعی

– فیزیولوژی تولید مثل

فیزیولوژی تخمدان – فیزیولوژی سیکل ماهانه – فیزیولوژی بلوغ – فیزیولوژی آبستنی – فیزیولوژی جفت، تفکیک جنسی، فیزیولوژی زایمان – فیزیولوژی رشد پستان شیر سازی و شیر دادن – فیزیولوژی یائسگی – فیزیولوژی بیضه و بلوغ در پسرها – فیزیولوژی پروستاگلاندین‌ها

• عملی

– کار با تجهیزات آزمایشگاهی

– تماشای فیلم مربوط به بخش‌های نظری ارائه شده

– انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فرایندهای آموزشی ذکر شده در مباحث نظری

منابع اصلی درس:

۱- فیزیولوژی کلیه. وندر آرتور. ترجمه اسدا... افشاری صالح. مشهد: آستان قدس رضوی. آخرین چاپ

۲- اصول فیزیولوژی تنفس و ست، جان برنارد. ترجمه فرخ شادان و احمد رستمی چاپ دوم، تهران چهر. آخرین چاپ

۳- فیزیولوژی پزشکی گایتون، آرتور، ترجمه احمد رضا نیاورانی. تهران: سماط. آخرین چاپ

۴- اساس فیزیولوژی بالینی. گرین، ترجمه علی صادقی لویه و فرخ شادان. تهران: چراغ دانش. آخرین چاپ

5-Guyton. A.C.& Hall.H.E. Textbook of Medical physiology. (last edition). Philadelphia: W.B.Saunders. Last edition

6-Barrett E. Barman S. Boitano S., Brooks H., L. Ganong's Review of Medical Physiology, Last edition

شیوه ارزیابی دانشجو:

• در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)

• در حیطه روانی-حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در شناخت فیزیولوژی دستگاه‌های مختلف بدن (۳۰٪)

- آشنا ساختن دانشجویان با متن و منابع علمی و واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی مورد لزوم رشته‌های بهداشت عمومی و بهداشت مدارس
- توانایی درک مفاهیم و بهره‌گیری از کتب و مجلات علمی در رابطه با رشته بهداشت عمومی به منظور ارتقاء سطح دانش حرفه‌ای

شرح درس:

این درس دانشجویان را با متون واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی مورد لزوم در رشته‌های بهداشت عمومی آشنا نموده و توانایی آنها را در درک مفاهیم مرتبط با رشته بهداشت عمومی از کتب و مجلات علمی ارتقاء خواهد داد.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- مقدمه بر اختصارات بهداشت مدارس و پزشکی متداول
- پسوندها و پیشوندهای مصطلح در بهداشت مدارس
- استفاده صحیح از فرهنگ لغات بهداشت مدارس و پزشکی
- خواندن متون علمی مربوط به بهداشت مدارس و درک مفاهیم و معانی
- نوشتن صحیح لغات و اصطلاحات بهداشت مدارس و پزشکی
- ترجمه و خلاصه نویسی متون علمی بهداشت مدارس

منابع:

1. English for the students of Medicine .latest edition

۲. ترمینولوژی پزشکی، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در طول و پایان دوره در حیطه‌های خواندن، نوشتن و درک مفاهیم

کد درس: ۰۵

نام درس: اصول اپیدمیولوژی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- اپیدمیولوژی یکی از دروس پایه بهداشت عمومی است که آشنایی با آن جهت درک کلیه فعالیت‌های بهداشتی از قبیل مبارزه با بیماری‌های واگیر و غیرواگیر و خدمات بهداشتی و غیره ضرورت دارد.

شرح درس:

با توجه به وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان در اجرای برنامه‌های کنترل و مراقبت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و شرکت در برنامه‌های مربوط به کنترل بیماری‌ها در شرایط عادی و اضطراری و کمک به چگونگی ارتقای سلامت سرفصل این درس به شرح زیر تدوین و ارائه گردیده است.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تاریخچه و مسیر تغییرات تعاریف اپیدمیولوژی
- دامنه فعالیت اپیدمیولوژی
- واژه‌های متداول در اپیدمیولوژی و کاربرد اپیدمیولوژی
- مفهوم گذار اپیدمیولوژیک
- شناخت عوامل مؤثر در وضع بیماری در جامعه (عوامل بیماری‌زا، میزبان، محیط)
- توجه بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی و مدل‌های مختلف اپیدمیولوژی (مثلث اپیدمیولوژیک، شبکه علیت، مدل چرخ)
- تقسیم بندی فاکتورهای اپیدمیولوژیک بر حسب زمان- مکان و شخص (مفهوم ارتباط و علیت) هیپوتز و روش‌های تدوین آن
- منابع اطلاعات در اپیدمیولوژی
- سطوح پیشگیری (تعاریف- مثالها- اهداف)
- شاخصهای بهداشتی و کاربردهای آن در اپیدمیولوژی و بهداشت شامل:
- مفهوم Rate, Ratio, Proportion و کاربرد آنها در اپیدمیولوژی
- میزانهای ابتلا، حمله، حمله ثانوی و مرگ، باروری، کشندگی، بقا و امید به زندگی
- نظام مراقبت (Surveillance System) و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی
- منابع اطلاعاتی در اپیدمیولوژی شامل:
- سرشماری- مستندات مربوط به وقایع حیاتی- آمار مربوط به مراکز بهداشتی و درمانی- بیمه‌ها- نتایج بررسیهای بهداشتی و ...
- غربالگری (مفهوم- انواع- اهداف- کاربردها و معیارها) آزمونهای غربالگری شامل: اعتبار (حساسیت و ویژگی- ارزش‌های اخباری) و تکرارپذیری
- مفهوم ارتباط و علیت در اپیدمیولوژی
- انواع مطالعات اپیدمیولوژیک شامل:
- مطالعه مشاهده‌ای، توصیفی، مقطعی، مورد شاهدهی، هم گروهی، همگروهی گذشته نگر
- مطالعه مداخله‌ای (Experimental), Interventional شامل:

- (Randomised Clinical Trial) R.C.T. (Field Trial)
- تعاریف، انواع، مراحل بررسی، کنترل و نحوه گزارش دهی اپیدمیها
- نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

منابع:

۱. اپیدمیولوژی گوردیس، آخرین چاپ
  ۲. ملک‌افضلی ح، مجدزاده ر، فتوحی ا و همکاران. روش‌شناسی پژوهش‌های کاربردی در علوم پزشکی، آخرین انتشار
- شیوه ارزشیابی دانشجو:
- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۰۶

نام درس: پاتوبیولوژی ۱ (باکتری شناسی و ویروس شناسی)

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

- آشنایی با اهمیت، انتشار، سیر تکاملی و راههای انتقال، بیماری زایی، اصول تشخیص آزمایشگاهی، پیشگیری، کنترل و طبقه بندی باکتریها و ویروسها

شرح درس:

میکروارگانسیم‌های بیماریزا، اعم از باکتری‌ها، انگلها، ویروسها و قارچها می‌توانند سلامت انسان را مورد تهدید قرار دهند. در این درس، دانشجویان در ۲ بخش (پاتوبیولوژی ۱ و ۲) با ویژگیهای مورفولوژیک، چرخه حیاتی، خصوصیات اکولوژیک و اپیدمیولوژیک، همچنین مکانیزمهای بیماریزایی ارگانسیمها و راههای مقابله با آن آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

• نظری

- باکتری شناسی:

کلیاتی درباره جایگاه، ساختمان تشریحی و شیمیایی باکتری‌ها - اکولوژی باکتریها در طبیعت - مواد ضد میکروبی - استافیلوکک - استرپتوکک و پنوموکک - گونوکک و مننگوکک - باسیل دیفتری، باسیل سیاه زخم - باسیل سل و جذام - کلستریدیومها (تتانی - بوتولینوم و پرفرانژنس) باسیلهای گرم منفی روده‌ای (سالمونلا، شیکلا، کلی باسیل و ...) - هموفیلوس - بروسلا - پاستوزلاویبریوها - پزدموناس - اسپیروکتها (ترپونماپالیدوم و ...) - کلامیدیا - ریکتازیا و میکوپلاسما

- ویروس شناسی

- کلیاتی درباره ساختمان و خصوصیات ویروسها
- نمونه گیری روشهای تشخیص بیماریهای ویروسی
- بیماریهای ویروسی دستگاه تنفس و راه انتقال آنها (آنفلونزا - سرماخوردگی، RSV، پارانفلونزا، سرخک)
- بیماریهای ویروسی دستگاه گوارش (روتاویروسها - آدنوویروسها - کالسی ویروسها)
- بیماریهای ویروسی کبدی (هپاتیت A, B, C) و مواد بثورات پوستی (هرپس - آبله)
- بیماریهای ویروسی دستگاه عصبی (پولیو، هاری)
- بیماریهای ویروسی منتقله بوسیله حشرات
- ویروسهای مولد ناهنجاری در جنین
- راههای مختلف پیشگیری و واکسیناسیون بر علیه بیماریهای ویروسی

• عملی

- آشنایی با مورفولوژی باکتریها - انواع رنگ آمیزی - انواع محیطهای کشت و نحوه کشت دادن و آشنایی با نحوه تعیین هویت باکتریهای پاتوژن ذکر شده در درس نظری

منابع:

۱. میکروپ شناسی جاوتز - آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۸۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: آزمون آزمایشگاهی و بهره‌گیری از شیوه آزمون عینی سازماندهی شده در آزمایشگاه (OSLE) (۲۰٪)

کد درس: ۰۷

نام درس: پاتوبیولوژی ۲ (قارچ شناسی و انگل شناسی)

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

- آشناسی دانشجویان با اهمیت و انتشار، سیر تکاملی و مرفولوژی - راههای انتقال بیماریزایی، مصونیت، اصول تشخیص آزمایشگاهی، اصول پیشگیری و کنترل بیماریهای انگلی، شناسایی قارچهای بیماریزایی شایع در ایران، نقش عوامل مستعدکننده در ایجاد عفونتهای قارچی، بیماریزایی، روشهای تشخیص آزمایشگاهی، روشهای کنترل و پیشگیری

شرح درس:

میکروارگانسیمهای بیماریزا، اعم از باکتریها، انگلها، ویروسها و قارچها می‌توانند سلامت انسان را مورد تهدید قرار دهند. در این درس، دانشجویان در ۲ بخش (میکروبیولوژی ۱ و ۲) با ویژگیهای مورفولوژیک، چرخه حیاتی، خصوصیات اکولوژیک و اپیدمیولوژیک، همچنین مکانیزمهای بیماریزایی ارگانسیمها و راههای مقابله با آن آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

• نظری

- کلیات انگل شناسی پزشکی

تک یاخته‌های بیماریزا برای انسان

کلیات تک یاخته شناسی و انگلهای مالاریا

تاژک داران خونی و نسجی

توکسوپلازما و سایر کوکسیدهای بیماریزا

تک یاخته‌های رودهای و دستگاه تناسلی

کلیات کرم شناسی و کرمهای منتقله از راه خاک

کرمهای منتقله از راه آب و مواد غذایی

کرمهای منتقله بوسیله بندپایان و حلزونها

- کلیات قارچ شناسی پزشکی

تعریف قارچ شناسی پزشکی

روشهای تکثیر و تولید مثل قارچها

روشهای کنترل میزان اسپورهای قارچی در فضا

عفونتهای قارچی سطحی:

۱- درماتوفیتوزیس

۲- پی تی ریازیس و رسیکالر

۳- کاندیدیازیس

۴- روشهای کنترل و پیشگیری درماتوفیتوزی در جوامع انسانی

۵- اتومایکوزیس

عفونتهای قارچی زیرجلدی:

۱- ارتباط عوامل محیطی و طبیعی در این بیماریها

۲- اسپوروتریکوزیس

۳- کروموپلاستوما میکوزیس

۴- مالیستوما

عقونتهای قارچی احشایی فرصت طلب

۱- نقش عوامل مستعد کننده در این بیماریها

۲- کاندیدیازیس (مخاطی- احشایی)

۳- کریپتوکوکوزیس

۴- موکورمایکوزیس

۵- اسپرژیلوزیس

• عملی

- جنبه‌های عملی مطالب ذکر شده در درس نظری مبحث انگل شناسی

- مورفولوژی درماتوفیت‌های مهم (کلنی و میکروسکوپی):

تریکوفاتیون روبروم، تریکوفاتیون متاگروفاتیس، میکروسپوروم کانیس، میکروسپوروم جیپسئوم، تریکوفاتیون و یولاسئوم

مرفولوژی قارچهای مهم فرصت طلب:

اسپرژیلوس، فومیگاتوس، موکور، کاندیدا و کریپتوکوکوس

مرفولوژی قارچهای مهم زیرجلدی در کشت و بافت:

اسپوروتریکس شنکنی (فاز مخمری و رشته‌ای)، مشاهده اسکروتیک بادی در بافت

منابع:

۱. میکروب شناسی جاوتز- آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

• در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۸۰٪)

• در حیطه روانی-حرکتی: آزمون آزمایشگاهی و بهره‌گیری از شیوه آزمون عینی سازماندهی شده در آزمایشگاه (OSLE) (۲۰٪)

کد درس: ۰۸

نام درس: کلیات سلامت عمومی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی کلی با تعاریف دامنه و اصول بهداشت عمومی

شرح درس:

آشنایی با اصول بهداشت عمومی از ارکان کلی آموزش به دانشجویان می‌باشد که با مطالعه این درس دانشجویان با تاریخچه، روشها و اصول بهداشت عمومی، ارتباط آن با پزشکی پیشگیری و اپیدمیولوژی، بهداشت محیط، عوامل رفتاری مؤثر بر سلامت، کلیات بیماریهای واگیر و غیر واگیر، مدیریت خدمات سلامت، و مراقبت های اولیه بهداشتی (PHC) آشنا می‌شود.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- بهداشت عمومی و تاریخچه آن
- ارتباط بهداشت عمومی با پزشکی پیشگیری و اپیدمیولوژی
- کلیات بیماریهای واگیر
- کلیات بیماریهای مزمن و غیرواگیر
- کلیات بهداشت محیط
- عوامل رفتاری مؤثر بر سلامت،
- سوانح، حوادث و خشونت
- Surveillance
- کلیات مدیریت خدمات بهداشتی
- تعاریف مختلف، طیف، عوامل تعیین کننده و شاخصهای اندازه گیری سلامت.
- نقش آموزش بهداشت در ارتقای سلامت
- آشنایی با مراقبتهای اولیه بهداشتی (P.H.C)

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، جلد ۱، آخرین چاپ
۲. اصول و کلیات خدمات بهداشتی، محمد حسین باقیانی مقدم، محمد حسین احرام پوش
۳. اصول و کلیات خدمات بهداشتی بر اساس منابع جدید، تیمور آقا ملایی، حسن افتخار اردبیلی
۴. کتابهای مرتبط با تشخیص استاد درس

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی دانشجویان با مفاهیم، اصطلاحات جامعه‌شناسی و نیز شناخت علمی پدیده‌ها و امور اجتماعی
- آشنایی نظری و کاربردی با اصول و روشهای کمی و کیفی و مسائل اجتماعی و بررسی انواع جوامع انسانی و ویژگیهای این جوامع در ایران
- شناخت و تحلیل نهادها و مؤسسات اجتماعی به طور کلی و سیر تکوین آن در جامعه ایران

شرح درس:

انسان موجودی اجتماعی است که با پدیده‌های اجتماعی ارتباط نزدیک دارد. مطالعه پدیده‌های اجتماعی و آشنایی با انواع جوامع انسانی و قوانین اجتماعی حاکم بر آنها و چگونگی انجام تحقیق و پژوهش در مسایل مربوط به آن برای دانشجویانی که به دلیل حضور در سیستم ارائه خدمات بهداشتی ارتباط نزدیک و مداوم با مردم و اجتماع دارند، بسیار ضروری است.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- ۱- مفهوم و محتوای جامعه‌شناسی
  - تعریف جامعه‌شناسی
  - قلمرو جامعه‌شناسی
  - جامعه‌شناسی و سایر علوم اجتماعی
  - جامعه‌شناسی، توصیفی و کاربردی
  - مکاتب مختلف جامعه‌شناسی
- ۲- امور پدیده‌های اجتماعی
  - تعریف امور اجتماعی
  - ماهیت و ویژگیهای امور و پدیده‌های اجتماعی
  - پیوستگی امور و پدیده‌های اجتماعی
- ۳- اصول و روشهای تحقیق در جامعه‌شناسی
  - روشهای علمی در جامعه‌شناسی
  - مراحل پژوهشی
  - کاربرد روشهای کمی و کیفی در جامعه‌شناسی
  - قوانین جامعه‌شناسی و ویژگیهای آن
  - مشکلات پژوهش در جامعه‌شناسی
  - محدودیتهای ملاحظات اخلاقی در پژوهشهای اجتماعی

منابع:

۱. مقدمات جامعه‌شناسی، دکتر منوچهر محسنی، آخرین چاپ
۲. جامعه‌شناسی، بروس کوئن، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی دانشجویان با تعاریف- اهمیت و مفاهیم تغذیه، نقش تغذیه در حفظ سلامت و ارتقاء سطح سلامت افراد، دانش آموزان، خانواده و جامعه

شرح درس:

با توجه به نقش تغذیه صحیح در حفظ سلامت بدن و پیشگیری از بیماریها و تأثیر کمبودهای تغذیه‌ای بر عملکرد ارگانهای بدن دانشجویان در طی این درس با اهمیت تغذیه، نقش تغذیه در سلامت و بیماری، تغذیه صحیح و سالم و منابع مواد مغذی و نقش فیزیولوژیک آنها در بدن و با تأکید بر دانش آموزان آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

۱- تعریف تغذیه، تاریخچه علم تغذیه

۲- نقش تغذیه در طیف سلامت و بیماری

۳- تعریف (غذا- مواد مغذی- گروههای غذایی- تغذیه صحیح و مناسب و سالم)

۴- نقش فیزیولوژیک و منابع مواد مغذی به تفکیک زیر:

الف- کربوهیدراتها- انواع آن- خواص آن- نقش آن در برنامه‌های غذایی و بدن- منابع آن

ب- چربیها- اسیدهای چرب ضروری- انواع آن- خواص آن- نقش آن در برنامه غذایی و بدن- منابع آن

ج- پروتئین- انواع- خواص آن- نقش آن در برنامه غذایی و بدن- منابع مهم آن

د- ویتامین ها :- محلول در آب - محلول در چربی

نقش فیزیولوژیک آن در بدن و منابع آن و کمبودهای ویتامینی

ه- املاح- نقش فیزیولوژیک آن در بدن- منابع آن کمبودهای ید، آهن و کلسیم- شاخص‌های ارزیابی وضعیت

تغذیه در ایران- تعریف سوء تغذیهها- انواع سوء تغذیهها- راههای شناسائی سوء تغذیهها- درجات سوء تغذیه-

وضعیت سوء تغذیه در ایران و جهان- دلایل ایجاد سوء تغذیه در ایران و جهان- دلایل ایجاد سوء تغذیهها در

گروههای مختلف سنی- نقش تغذیه در گروههای آسیب پذیر

منابع :

۱- اصول تغذیه رایبیسون، آخرین چاپ

۲- اصول تغذیه کراورس- آخرین چاپ

۳- فیزیولوژی گایتون آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۱۱

نام درس: سیستم های اطلاع رسانی سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۱ واحد نظری - ۲ واحد عملی)

نوع واحد: نظری-عملی

هدف کلی درس:

- بدست آوردن توانائی کار با نرم افزارهای معمول، نرم افزارهای نظام ارائه خدمات و پرونده الکترونیک سلامت

شرح درس:

بعد از اتمام این درس دانشجویان قادر خواهند بود با رایانه، اینترنت و نرم افزارهای رایج در نظام سلامت کار کنند، و داده‌های مربوط به یک طرح تحقیقاتی را وارد کرده، تجزیه و تحلیل نمایند و بر اساس آن نتایج آن را گزارش نمایند.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری-۶۸ ساعت عملی)

• نظری

- آشنایی با اجزای سیستمهای ورودی، پردازش گر و خروجی رایانه
- آشنایی با کار با سیستم عامل windows و آشنایی مقدماتی با نرم افزارهای Word, Excel, Power point و سایر موارد

- آشنایی با نحوه استفاده از اینترنت
- آشنایی با نرم افزارهای جاری در نظام شبکه
- آشنایی با پرونده الکترونیک سلامت و نحوه کار با آن

• عملی

- تهیه فرم ثبت اطلاع
- طراحی فرم ورود اطلاعات به کامپیوتر
- طراحی بانک اطلاعاتی
- پالایش داده‌های وارد شده
- انجام آنالیز توصیفی شامل: محاسبه شاخص‌های مرکزی در پراکنندگی، تهیه جداول فراوانی و توافقی، تهیه نمودارهای آماری، انجام تحلیل و محاسبه برای P-VALUE حدود اطمینان، حذف اثرات تحلیل آماری داده های نظام مراقبت_آزمون های آماری t و تحلیل واریانس یکطرفه-رگرسیون و همبستگی، کای دو

منابع:

- بسته های آموزشی ICDL

- کتاب آموزش SPSS، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۳۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: ارائه یک بانک اطلاعاتی به دانشجو برای تجزیه و تحلیل (۷۰٪)

- آشنا نمودن دانشجویان با آلودگی‌های آب و مشکلات ناشی از آنها و راه جلوگیری از این آلودگی‌ها بصورت کلی - فاضلاب تغییرات کمی و کیفی فاضلاب و اثرات فاضلاب بر محیط، روش‌های بهداشتی جمع‌آوری و نگهداری زباله - معیارهای بهداشتی در اماکن و انواع آلوده‌کننده‌های هوا

شرح درس:

دانش‌آموختگان با گذراندن سرفصل‌های مقرر این درس با ویژگی‌های آب سالم چگونگی، کلر زنی، ویژگی‌های مهم آب از نظر وجود عناصر مختلف و خواص فیزیکی و شیمیایی آب، آشنا شده و روش‌های صحیح نمونه برداری از آب و اصول و مقررات بهداشتی آب سالم، فاضلابها، تغییرات کمی و کیفی فاضلابها اثرات فاضلاب‌ها بر محیط و راه‌های ساده تصفیه و دفع فاضلاب‌ها (بصورت کلی) ترکیب زباله همچنین آشنایی با روش‌های بهداشتی دفع زباله، مسکن و معیارهای بهداشتی که در اماکن عمومی و مسکن باید رعایت شود و اثرات نامساعد غیر بهداشتی و آشنایی با انواع آلوده‌کننده‌های هوا و منابع انتشار آنها و همچنین اثرات نامساعد زندگی انسانها و محیط زیست.

• رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

۱- ویژگی‌های آب سالم

- اصلاح خواص ظاهری آب - حذف رنگ و بو و مزه
- ضد عفونی آب - کلر زنی
- ضد عفونی آب - اوزونیزاسیون و سایر روشها
- اصلاح خواص شیمیایی - فلور زنی و حذف فلوئور و آهن و منگنز
- سختی و سختی گیری
- عناصر جزئی در آب و فلزات سنگین
- مواد شیمیایی در آب
- بهداشت رودخانه
- ظرفیت خود پالایی رودخانه و پالایش طبیعی
- استانداردهای پساب جهت دفع آبهای سطحی
- بیماریهای ناشی از آب
- روش صحیح نمونه برداری آب و انجام اقدامات لازم در مواقع آلودگی نمونه
- اقدامات بهداشتی اولیه در رابطه با آب در مواقع بحران

۲- فاضلاب- زباله

- فاضلاب- (تعریف - انواع- منابع - تغییرات و ...)
- مشخصات فاضلابها فیزیکی - بیولوژیکی - شیمیایی
- پارمترهای مهم CoD-BoD-Vss-ss و تقسیم بندی فاضلابها
- روشهای تصفیه فاضلاب (آشغالگری- شن گیری ته نشینی - تصفیه بیولوژیکی و دفع لجن‌ها)
- استاندارد کیفیت پساب‌ها - دفع و یا استفاده مجدد از پساب و لجن‌ها

- زباله (تعریف - ترکیب - انواع - منابع و ...)
- خطرات ناشی از دفع غیر بهداشتی زباله
- روشهای جمع آوری زباله
- نحوه آموزش مردم در خصوص مشارکت آنها در اجرای روشهای صحیح جمع آوری زباله
- روشهای دفع زباله و نقش آن در پیشگیری از بیماریها
- دفن بهداشتی زباله
- تهیه کمپوست
- بازیافت مواد زائد جامد
- سوزاندن
- ۳- مسکن، هوا
- تعریف مسکن
- استانداردهای فضای فیزیکی مدارس از نظر ساختار و فضا و ...
- عوارض ناشی از زندگی در مساکن نامناسب و مسائل بهداشتی روانی
- تسهیلات و تجهیزات ایمنی در مسکن
- تعمیرات و نگهداری ساختمانها، نور، حرارت، رطوبت، تهویه
- کلیاتی در مورد اماکن عمومی، استخرها و شناگاهها، بیمارستانها، آسایشگاهها، هتل ها، رستورانها سایر اماکن عمومی
- مقررات و آئین نامه های بهداشتی
- ترکیب هوا، تعاریف و اصطلاحات، اثرات جو بر انتشار آلودگی ها، تاریخچه سوانح ناشی از آلودگی هوا، منابع آلودگی هوا، اثرات آلودگی هوا بر انسان، کنترل آلودگی ها

منابع:

- ۱- اصول، کیفیت و تصفیه آب و فاضلاب، تالیف دکتر محمد شریعت پناهی، آخرین چاپ
- ۲- مواد زائد جامد، دکتر قاسمعلی عمرانی، آخرین چاپ
- ۳- بسته آموزشی معاونت بهداشتی
- ۴- کتابهای معرفی شده توسط اساتید مربوطه

شیوه ارزشیابی دانشجو :

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی دانشجویان با مفاهیم و اصول آموزش و ارتقاء سلامت
- آشنایی دانشجویان با نقش و اهمیت آموزش و ارتقاء سلامت در شرایط و مکانهای مختلف
- توانمند نمودن دانشجویان جهت برنامه‌ریزی و تهیه برنامه‌های آموزش و ارتقاء سلامت
- توانمند نمودن دانشجویان جهت اجرا و ارائه پیامهای بهداشتی با روشهای مختلف
- توانمند نمودن دانشجویان جهت ارزشیابی برنامه‌های آموزش و ارتقاء سلامت

شرح درس:

این درس دانشجویان را با مفاهیم و اصول و نقش و اهمیت آموزش و ارتقاء سلامت در شرایط مختلف آشنا نموده و آنان را جهت برنامه‌ریزی و تدوین برنامه‌های آموزش بهداشت و ارائه پیام‌های بهداشتی و ارزشیابی برنامه‌های آموزش بهداشت توانمند خواهد ساخت.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- مروری بر تعریف، اهداف، اصول، فلسفه و دامنه کاربرد آموزش بهداشت
- تعریف و مفاهیم مربوط به ارتقاء سلامت
- استراتژی‌ها و روش‌های آموزش بهداشت
- رفتار بهداشتی و آموزش بهداشت
- یادگیری و تئوری‌های یادگیری
- تغییر رفتار در آموزش بهداشت
- هماهنگی بین بخشی در آموزش بهداشت
- آموزش بهداشت و توسعه
- فرهنگ جامعه و آموزش بهداشت
- نقش آموزش بهداشت در سطوح مختلف پیشگیری
- تشخیص نیازهای آموزشی
- مراحل برنامه‌ریزی و ارزشیابی در آموزش بهداشت
- ارزشیابی برنامه‌های آموزش بهداشت
- تعریف ارتقاء سلامت
- تفاوت ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت
- اصول ارتقاء سلامت
- استراتژی‌های ارتقاء سلامت
- ارتقاء سلامت در جامعه

منابع:

۱. آموزش بهداشت ارتباطات و تکنولوژی آموزش، دکتر محمد حسین باقیانی مقدم، دکتر سید سعید مظلومی، دکتر غلامرضا شریفی راد، آخرین چاپ
۲. آموزش بهداشت، منوچهر محسنی، آخرین چاپ
۳. برنامه ریزی ارتقاء سلامت. علیرضا دیدارلو. داوود شجاعی زاده. هاشم محمدیان. آخرین چاپ
۴. کتاب های معرفی شده با نظر استاد مربوطه

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۱۴

نام درس: آمار زیستی

پیشنیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

• دانشجو باید در پایان ترم بتواند:

- اطلاعات پزشکی و بهداشتی را جمع آوری، طبقه بندی و با استفاده از جدول و نمودارهای مناسب نمایش دهد.
- شاخصهای مهم مرکزی و پراکندگی را برای اطلاعات جمع آوری شده پزشکی و بهداشتی محاسبه و مفهوم عملی هر یک را درک نماید.
- مفهوم احتمال و اهمیت توزیع نرمال را در اطلاعات پزشکی درک کند.
- شاخص های مهم بهداشتی درمانی را محاسبه کند و مفهوم هر یک را درک نماید.
- آشنایی با مفاهیم احتمال- نمونه گیری- برآورد میانگین و نسبت در جامعه و آزمونهای ساده آماری

شرح درس:

در انجام پژوهش‌های مختلف، آمار نقش حیاتی دارد. با جمع آوری، طبقه بندی و تجزیه و تحلیل اطلاعات در هر علم و از جمله علوم بهداشتی امکان دست یابی به مرزهای جدید دانش وجود دارد. با توجه به وظایف حرفه‌ای پیش بینی شده برای این رشته (تحلیل وضعیت موجود- ارتقای شاخص‌های بهداشتی- جمع آوری داده‌های پژوهشی در HSR) لازم است. در این درس دانشجو ضمن اطلاع از مفاهیم مرتبط با آمار حیاتی، با شاخص‌های مهم بهداشتی آشنا خواهد شد. تا مراحل مختلف پژوهش‌های کاربردی از آنها استفاده نماید.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف آمار و اهمیت آن در علوم پزشکی و بهداشت
- انواع متغیرها و مقیاس‌های اندازه گیری
- روشهای جمع آوری اطلاعات
- طبقه بندی و نمایش اطلاعات بصورت جدول و نمودار (توزیع فراوانی ساده و طبقه بندی شده)
- مفهوم و محاسبه توزیع تجمعی و کاربرد آن در محاسبه صدکها و چارکها
- محاسبه شاخص‌های مرکزی شامل میانگین، میانه و نما
- محاسبه شاخص‌های پراکندگی شامل دامنه تغییرات، واریانس، انحراف معیار و ضریب تغییرات
- مفهوم احتمال و احتمال حاصل ضرب و حاصل جمع
- توزیع دو جمله‌ای و توزیع پواسون درحد تعریف (بیان خصوصیات توزیع و استفاده از آن در مسائل پزشکی)
- توزیع نرمال و اهمیت آن در بیان حدود طبیعی در مشاهدات پزشکی
- محاسبه شاخص‌های مهم بهداشتی و بیان مفهوم امید به زندگی
- مفهوم سرشماری نمونه گیری- تکنیک نمونه گیری تصادفی ساده و طبقاتی، منظم و خوشه‌ای
- بیان (قضیه حد مرکزی)
- برآورد حدود اعتماد میانگین و نسبت
- مفهوم آزمون فرضیه
- آزمون تساوی میانگین و نسبت با یک عدد ثابت

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

- آزمون میانگین و نسبت در دو جامعه مستقل
- آزمون اختلاف میانگین در دو جامعه وابسته
- همبستگی بین دو صفت کمی و کیفی

منابع:

- ۱- محمد ک، ملک-افضلی ح، نه‌آپتیان و. روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی. آخرین انتشار
  - ۲- درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی پارک، جلد اول، آخرین چاپ
  - ۳- روشهای آماری و شاخص‌های بهداشتی- دکتر کاظم محمد، آخرین چاپ
- شیوه ارزشیابی دانشجو :

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: کار گروهی و حل مسئله (۳۰٪)

- آشنایی دانشجویان با رشته‌های مختلف توانبخشی و طرز کار آنها
- شناسایی بیماری‌هایی که نیاز به توانبخشی دارند و ارجاع به موقع آنها به مرکز درمانی توانبخشی جهت اثربخشی بهتر
- آشنایی با نقش توانبخشی در ارتقاء سطح سلامتی

شرح درس:

از آنجا که ارتقای سلامت جزو وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان است و از آنجائی که توانبخشی یکی از روشهای ارتقاء سلامت است، لذا آشنائی با مفاهیم و راههای مختلف توانبخشی می‌تواند دانش‌آموختگان این رشته را در نیل به اهداف معین شده کمک کند.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- (۱) اصول فیزیوتراپی:
  - کلیاتی در مورد فیزیوتراپی
  - وسایل و ابزار کار مورد لزوم فیزیوتراپی و کاربرد هر یک از آنها
  - معلولین جسمی که نیاز به فیزیوتراپی دارند (به اختصار)
- (۲) اصول گفتار درمانی:
  - تعریف- وسایل کار در گفتار درمانی- تقسیم بندی گفتار و زبان
  - انواع بیماریها و اختلالات گفتاری (به اختصار)
  - رشد طبیعی گفتار و زبان
  - نقش والدین در آموزش گفتار به کودکان
  - علل عقب ماندگی گفتار در کودکان
  - توضیح اعمال جراحی شکاف کام، لب و زمان آنها و استفاده از وسایل ارتودنسی
  - انواع آفازی و تأکید بر علل آفازی کودکان
- (۳) اصول کاردرمانی:
  - تعریف کاردرمانی
  - آشنایی با وسایل کار
  - نوع بیماران مراجعه کننده (روحی- جسمی)
  - مختصری از روشهای درمان هر یک از معلولین جسمی و روانی
  - ارزیابی بیماران برای آموزش حرفه جدید
  - تطابق وضعیت محیط کار، منزل و اجتماع یا معلول و بالعکس
- (۴) اصول اعضای مصنوعی و وسایل کمکی:
  - قطع عضو، انواع و عوامل مؤثر بر آن
  - اندامهای مصنوعی و کاربرد آن
  - بریس و انواع آن

- کرسیهای طبی
- اسپینت، انواع و کاربرد آن

منابع:

1. Introduction to Physical Therapy , Pacllarulo M.A Mosby. Last edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

نام درس: روانشناسی تربیتی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجوی معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته‌های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله‌ها یا پرسش‌هایی که با آن روبه‌رو می‌شوند استفاده نموده و بتوانند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت‌ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کنند. با شناخت نقش یافته‌های علمی در زمینه آموزش اثر بخش، تصمیمات آموزشی و تربیتی اتخاذ شده در سطح مدرسه را تحلیل و گزارش نمایند و یافته‌های علم روانشناسی تربیتی را در زمینه کاربردی نظریه‌های یادگیری در برنامه ریزی، آموزش، تقویت انگیزه و ارزشیابی از یادگیری در دنیای واقعی مدرسه مورد استفاده قرار دهند. ضمن آشنایی با فرایندهای شناختی دانش‌آموزان نظیر درک مفهوم، تفکر، حل مسئله و خلاقیت، برای شکل‌گیری و تقویت مهارت‌های فراشناختی دانش‌آموزان برنامه‌ریزی کنند.

شرح درس

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- کلیات

- تعریف روانشناسی و کاربرد روانشناسی در آموزش

- روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی

- روش‌های پژوهش در روانشناسی تربیتی

- رشد (رشد شناختی، رشد اجتماعی و عاطفی، رشد اخلاقی)

- تفاوت‌های فردی

- عوامل موثر بر رفتار

- احساس و ادراک

- هوش

- هوش و مسئله طبیعت و تربیت

- هوش و رشد شناختی

- شخصیت و خلق و خو

- انگیزش، آموزش و یادگیری

- تفاوت‌های فرهنگی و جنسیتی

- استعداد

- تعریف‌های «هوش» و «استعداد» و بیان رابطه میان آنها

- فاصله‌گذاری میان دو مفهوم «هوش» و «استعداد»

- تعریف دیگر مفاهیم مرتبط با طرح (خلاقیت، تیزهوشی یا سرآمدی، هوش عاطفی و هیجانی و...) و رابطه میان آنها

- اشاره به عامل ژنتیک، محیط (خانواده، جامعه).

- فرایندهای شناختی

- فرایندهای شناختی پیچیده

- درک مفهوم
- تفکر
- حل مساله
- خلاقیت
- کودکان با نیازهای ویژه
- کودکان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

منابع:

۱. بنتهام، سوزان (۱۳۹۷). روانشناسی کاربردی برای معلمان، مترجم رابعه موحد. انتشارات ارجمند.
۲. سانتراک، جان دبلیو (۱۳۹۱). روان شناسی تربیتی. ترجمه سعیدی شاهده و همکاران. نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا.
۳. مجدفر، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیلا (۱۳۹۴). دست‌نامه شهاب (راهنمای آموزگاران و مدیران). تهران: مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش پژوهان جوان.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: عملکرد دانشجو در آزمون های میان ترم و کارگروهی در حین ترم (۳۰٪)

ضمن آشنایی با نظریه‌های یادگیری، نقاط قوت و ضعف هر یک از این نظریه‌ها را در تبیین یادگیری انسان مورد تحلیل قرار دهد و با در کنار هم قرار دادن این دیدگاه‌ها به درک عمیق‌تری از مکانیسم یادگیری دانش‌آموزان دست پیدا میکند. با کاربست نظریه‌های یادگیری در آموزش آشنا می‌شوند و تلوایحات آموزشی هر یک از این نظریه‌ها را در زمینه یادگیری بهینه دانش‌آموزان مورد تحلیل قرار می‌دهند.

شرح درس

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- بیان ضرورت و جایگاه نظریه در علم
- مکاتب و نظریه‌های جدید در یادگیری
- تعریف مفاهیم (نظریه، نظریه علمی، یادگیری، آموزش)
- نظریه‌های رفتاری یادگیری
- نظریه‌های شناختی یادگیری
- نظریه‌های خبرپردازی یادگیری
- نظریه‌های سازندگی یادگیری
- نظریه نورو فیزیولوژی
- کاربرد نظریه‌های یادگیری در آموزش

منابع:

۱. اولسون، متیو.اچ و هرگنهان، بی.آر (۱۳۹۸). مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری، ترجمه علی‌اکبر سیف، ویرایش هشتم، تهران: دوران.
۲. سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. ویرایش هفتم تهران: دوران.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزیابی فراگیر:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۱۸

نام درس: اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجو با مفاهیم و اصول مشاوره، مددکاری اجتماعی و جایگاه مددکاری اجتماعی در کنترل و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی

شرح درس:

در این درس دانشجو با مفاهیم و اصول مشاوره، مددکاری اجتماعی، آسیب‌های اجتماعی، همچنین اهمیت به کارگیری مددکاری اجتماعی در کنترل، پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی آشنا می‌شود.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- تعریف و مفاهیم مشاوره و راهنمایی
- اصول و مبانی مشاوره
- اهداف و فرایند مشاوره
- تکنیک‌های مشاوره و کاربردهای آن در موقعیت‌های مختلف زندگی
- مشاوره و زندگی سالم
- تعاریف و مفاهیم مددکاری اجتماعی
- تاریخچه پیدایش و توسعه مددکاری اجتماعی در ایران و جهان
- اهداف، اصول و ارزشهای مددکاری اجتماعی
- انواع مددکاری اجتماعی (فردی و گروهی)
- آسیب‌های اجتماعی و اهمیت آن
- آسیب‌های اجتماعی نوپدید و علل آن
- دیدگاه مددکاری در زمینه‌ی آسیب‌های اجتماعی و نقش مددکاری اجتماعی در کنترل و کاهش این آسیب‌ها
- راهکارهای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در جامعه و اهمیت نقش خانواده در کاهش آسیب
- برنامه‌ها و راهکارهای پیشگیری از آسیب‌های نوپدید

منابع

۱. مفاهیم بنیادی و مباحث تخصصی در مشاوره. دیوید گلدارد. آخرین چاپ
۲. اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره. سید مهدی حسینی. آخرین چاپ
۳. مشاوره در آیین علم و دین. علی نقی فقیهی. آخرین چاپ
۴. مبانی مددکاری اجتماعی فردی، گروهی، خانوادگی، محمدحسین فرجاد، آخرین چاپ
۵. اصول و مبانی مددکاری اجتماعی، مری دابلو، مافت، حوزه بی اشفورد، ترجمه خدیجه السادات غنی آبادی آخرین چاپ
۶. آشنایی با حرفه مددکاری اجتماعی و مهارت‌های کمک به افراد، محمد حسین مسعودی، محمد موسوی خلیق، آخرین چاپ

شیوه ارزیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۵۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: کار گروهی و ترتئه مشاوره در موضوعات و موقعیتهای متفاوت (۵۰٪)

روش‌های یادگیری با توسعه‌ی فناوری و ظهور برنامه‌های تعاملی تغییر کرده است. فناوری یادگیری بسیاری از آرمان‌های آموزشی را از جمله یادگیری در هر مکان و زمان، یادگیری مشارکتی، خودارزیابی و خودراهبردی تحقق بخشیده است. بنابراین می‌توان فناوری آموزشی را به کارگیری فناوری جهت خلق و مدیریت منابع و فرایندهای فناورانه جهت بهبود عملکرد آموزشی با هدف ایجاد انگیزه و ترغیب دانش‌آموزان به یادگیری و جستجوگری و سازندگی مفاهیم دانست که یادگیرندگان را وادار به تفکر در سطوح بالا نموده تا بتوانند اطلاعات پیچیده را تحلیل کنند. لذا آشنایی و بهره‌مندی از فناوری یادگیری یکی از نیازهای معلمانی است که وظیفه‌ی آماده‌سازی فراگیران را برای ورود به جامعه و عرصه‌ی کار را دارند. با تلفیق فناوری در فرصت‌های یاددهی و یادگیری علاوه بر بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان آموزش می‌بینند که چگونه خود را برای استفاده‌ی صحیح از فرصت‌های پیش‌رو بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

شرح درس و رئوس مطالب (۶۸ ساعت عملی)

– فناوری و محیط‌های یاددهی-یادگیری

– تکنولوژی آموزشی

– رسانه‌های آموزشی

– چند رسانه‌ای‌ها

– فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش

– یادگیری الکترونیکی

– تعامل در محیط‌های الکترونیکی

– محتوای الکترونیکی

– استانداردها و معیارهای تولید محتوای الکترونیکی

– کلیات تولید نرم افزارهای چندرسانه‌ای

– ارزشیابی از محتوای الکترونیکی چندرسانه‌ای

– آشنایی با سیستم عامل **Windows 10** و برنامه‌های کاربردی آن

– آشنایی با محیط ویندوز

– تنظیمات سیستم در Control Panel

– برنامه‌های کاربردی **Windows 10**

– نمایش و ویرایش تصاویر در برنامه‌ی Photos

– انتقال اطلاعات

– مدیریت ویندوز

– آشنایی با برنامه‌های پرکاربرد مجموعه نرم افزاری **Office 2016**

– معرفی مجموعه‌ی نرم افزاری آفیس ۲۰۱۶

– محیط برنامه‌های مجموعه‌ی آفیس و اصول کار مشترک در آنها

- آشنایی با واژه پرداز ورد ۲۰۱۶ و اصول تایپ متن در آن
- آشنایی با محیط کار نرم‌افزار پاورپوینت و ایجاد فایل نمایشی در آن
- آشنایی با نرم‌افزار صفحه‌گسترده *Microsoft Excel 2016*

- شبکه و اینترنت

- مفهوم و انواع شبکه‌های رایانه‌ای
- شبکه‌ی اینترنت
- فرایند کار با مودم برای اتصال به اینترنت
- معرفی مرورگرهای رایج
- آموزش استفاده از مرورگر گوگل کروم (*Google Chrome*)
- تنظیمات مرورگر کروم

- ایجاد و استفاده از پست‌الکترونیکی در سایت *Google (Gmail)*
- اصول جستجو در موتور جستجوی *Google*

- اصول و روش طراحی و ویرایش پیام‌های صوتی

- اصول پیام‌های صوتی در تولید محتوای الکترونیکی
- معرفی نرم افزارهای تولید و ویرایش صدا
- تنظیمات سخت افزاری و نرم افزاری صدا

- آموزش نرم افزار *AVS Audio Editor*

- معرفی نرم افزار مبدل صوتی *AVS Audio Convertor*

- اصول و روش طراحی و ویرایش پیام‌های تصویری

- اصول طراحی پیامهای تصویری در تولید محتوای الکترونیکی
- انواع تصاویر گرافیکی
- اصول و ویژگیهای تصاویر آموزشی

- معرفی ابزارها و نرم افزارهای تولید ویرایش تصاویر

- آموزش نرم افزار *SnagIt 2020.1.0.4965*

- اصول و روش طراحی و ویرایش فیلم‌های آموزشی

- اصول طراحی فیلم آموزشی در تولید محتوای الکترونیکی
- اصول و ویژگیهای فنی فیلم های آموزشی
- اصول و ویژگیهای آموزشی فیلم های آموزشی
- معرفی نرم افزارهای تولید فیلم های آموزشی

- آموزش نرم افزار *AVS Video Editor 9.2.1.349*

- آموزش نرم افزار *Camtasia Studio 2019.0.9.17643*

- اصول و روش طراحی و ویرایش پویانمایی‌های آموزشی

- اصول طراحی پیامهای انیمیشنی در تولید محتوای الکترونیکی
- ویژگیهای پیامهای انیمیشن های آموزشی
- معرفی نرم افزارهای تولید و ویرایش انیمیشن

- آموزش مقدماتی نرم افزار *Adobe Flash Professional CS6 v12.0.0.481*

- آموزش نرم افزار SWF Decompile Expert v3
- اصول و روش طراحی و تولید آزمون‌های الکترونیکی
  - اصول طراحی تولید آزمون‌های الکترونیکی
  - اصول کلی در طراحی آزمون‌های الکترونیکی
  - معرفی نرم افزارهای آزمون ساز الکترونیکی
- آموزش نرم افزار Wondershare QuizCreator 4.5.1
- اصول و روش طراحی و ویرایش رابط گرافیکی (ترکیب عناصر چندرسانه‌ای)
  - اصول طراحی و تولید رابط گرافیکی
  - اصول و روش‌های طراحی چندرسانه‌ای
  - نمای کلی یا نقشه نرم افزار آموزشی
  - معرفی نرم افزارهای چند رسانه‌ای برای تولید نرم‌افزار آموزشی
- آموزش نرم‌افزار AutoPlay Media Studio 8.5.3.0
- قفل‌گذاری و انتشار نرم افزار آموزشی
  - فرایند عمومی انتشار نرم افزار آموزشی
- آموزش نرم افزار GiliSoft Secure Disc Creator ۷.۳.۰
- آموزش نرم افزار ۷۶۷Build ۷.۲.۱ CD Label Designer
- اصول طراحی و تولید اپلیکیشن‌های آموزشی
  - اصول و روش طراحی و تولید اپلیکیشن‌های آموزشی
  - نکاتی پیرامون طراحی و تولید اپلیکیشن‌های آموزشی
  - اصول و ویژگی‌های آموزشی و فنی اپلیکیشن آموزشی
  - معرفی نرم‌افزارهای مهم برای طراحی اپلیکیشن
  - آشنایی با محیط و اصول کار با نرم‌افزار آپچه (Appche)
  - ارزشیابی اپلیکیشن ساخته شده

منابع :

- کتاب کاربرست فناوری در یادگیری، در دست تدوین و منبع اصلی خواهد شد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری و آزمون تشریحی (۲۵٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: اجرای تولید محتوای الکترونیکی (نرم افزار آموزشی) با رعایت استانداردها براساس عنوان درسی که در طول ترم مشخص میگردد و ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم (۷۵٪)

هدف کلی درس: رشد، تغییر قابلیت‌های انسان است که از لحظه لقاح شروع می‌شود و تا آخر عمر ادامه می‌یابد. روان‌شناسی رشد و تحول انسان در ابتدا به مطالعه شیرخواران و کودکان اختصاص داشت، سپس به مطالعه مقاطع دیگر زندگی مانند نوجوانی و سالمندی تصریح یافت و اکنون تمامی گستره عمر از تولد تا مرگ را مورد بررسی قرار می‌دهد. دانش روان‌شناسی رشد به مریبان کمک می‌کند تا متناسب با ویژگی‌های رشدی دانش‌آموزان، انتظارات متناسبی را از آنان در حوزه‌های جسمی، شناختی، هیجانی و اجتماعی شکل بدهند. هم‌چنین، نسبت به اختلال در مسیر رشد دانش‌آموزان حساس باشند و اقدامات لازم را بعمل آورند. با مبانی رشد و نقش وراثت و محیط در رشد و تحول انسان آشنایی پیدا می‌کند. از ویژگی‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی و اجتماعی کودکان از لقاح تا تولد و از تولد تا ورود به دبستان آگاهی پیدا می‌کند و عوامل تسهیل‌کننده و تهدیدکننده رشد کودکان را تشخیص می‌دهند. ضمن آگاهی از ویژگی‌های رشد بهنجار در دانش‌آموزان دوره ابتدایی، نسبت به نابهنجاری‌ها و عوامل تهدیدکننده رشد دانش‌آموزان حساس است و در صورت مشاهده، اقدامات حمایت‌کننده انجام می‌دهند. ویژگی‌های رشد در دوره نوجوانی را بخوبی می‌شناسند و رشد بهنجار دانش‌آموزان دوره اول و دوم متوسطه را مورد توجه قرار می‌دهند. نسبت به نابهنجاری‌ها و عوامل تهدیدکننده رشد دانش‌آموزان حساس است و در صورت مشاهده، اقدامات حمایت‌کننده انجام می‌دهند.

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- کلیات رشد انسان

- مبانی رشد

- مبانی ژنتیکی و محیطی

- رشد پیش از تولد، تولد و نوزاد

- رشد در سنین پیش از مدرسه

- رشد در نوباوگی و نوپایی (۲ سال اول زندگی)

- رشد در اوایل کودکی ۲ تا ۶ سالگی

- رشد در اواسط کودکی (۶ تا ۱۱ سالگی)

- رشد جسمانی

- رشد شناختی

- رشد هیجانی و اجتماعی

- رشد در نوجوانی

- رشد جسمانی

- رشد شناختی

- رشد هیجانی و اجتماعی

منابع:

۱- برک، لورا، (آخرین چاپ) روان‌شناسی رشد: از لقاح تا کودکی. جلد اول. ترجمه یحیی سید محمدی (آخرین

چاپ). تهران: نشر ارسباران

- ۲- برک، لورا. (آخرین چاپ) روان‌شناسی رشد روان‌شناسی رشد: از نوجوانی تا پایان عمر. جلد دوم. ترجمه یحیی سید محمدی. (آخرین چاپ) تهران: نشر ارسباران
- ۳- پاپالیا، د. ا.، وندکاس الدز، س.، فلدمن، ر. د. (آخرین چاپ) روان‌شناسی رشد و تحول انسان. ترجمه عرب قهستانی، د.، آوادیسایانس، ه.، سهرابی، ح. ر.، داورپناه، ف. و حیات روشنایی، ا. (آخرین چاپ) تهران: انتشارات رشد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری و آزمون تشریحی (۵۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: نمره عملکرد دانشجو در آزمون‌های میان‌ترم و کارگروهی در حین ترم (۵۰٪)

- آشنایی دانشجو با آزمونهای پایه شنوایی
- مشاهده و آشنایی با روند آزمونهای پایه شنوایی و تجهیزات مربوطه

شرح درس:

دانشجو مفاهیم تئوریک تاریخچه گیری، آزمایشهای دیاپازونی، اتوسکوپی، نحوه انجام آستانه گیری شنوایی، و آزمونهای گفتاری را می آموزد. در بخش عملی، دانشجو مهارت انجام تاریخچه گیری، آزمونهای دیاپازونی و اتوسکوپی را کسب کرده و با نحوه کار با دستگاههای شنوایی سنجی آشنا می شوند.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری- ۳۴ ساعت عملی)

• نظری

- مروری بر انواع دسی بل
- تقسیم بندی سیستم شنوایی و انواع کم شنوایی
- تاریخچه آزمونهای رفتاری شنوایی
- اتوسکوپ و اتوسکوپی
- نحوه انجام اتوسکوپی در کودکان و بزرگسالان
- ویژگی های پرده تمپان سالم
- کاربرد دیاپازون در ارزیابی شنوایی
- آزمونهای دیاپازونی متداول
- ادیومتر و قسمتهای مختلف آن
- سنجش شنوایی با صوت خالص
- تعریف آستانه شنوایی
- عوامل مؤثر بر آستانه شنوایی (عوامل بیرونی و درونی)
- شناخت الگوهای مختلف ادیوگرامها
- انواع کم شنوایی ها
- میزان کاهش شنوایی
- آزمونهای گفتاری متداول در ارزیابی پایه شنوایی

• عملی

- رعایت اصول اخلاق حرفه ای و بهداشتی در محیطهای بالینی
- انجام دقیق تاریخچه گیری
- انجام دقیق آزمونهای دیاپازونی و تفسیر نتایج حاصله
- انجام دقیق معاینه گوش (اتوسکوپی)
- آشنایی با دستگاه ادیومتر

- نحوه تعیین استانه شنوایی در فرکانسهای مختلف از طریق راه هوایی و راه استخوانی و انجام آن در افراد طبیعی
- نحوه انجام آزمونهای گفتاری و نحوه ثبت نتایج

منابع اصلی درس:

1. Martin FN, Clark JG. Introduction to audiology, Boston: Allyn and Bakon. Last edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری
- در حیطه روانی-حرکتی: حضور فعال دانشجو در محیط آموزش عملی، رعایت شئون اخلاقی و انضباطی در طول دوره، انجام فعالیتهای عملی و تکمیل log book, ارائه کنفرانس در رابطه با موضوعات مرتبط، امتحان عملی

کد درس: ۲۲

نام درس: اصول و کاربرد بینایی سنجی دانش آموزان

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری- ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری-عملی

هدف کلی درس: آشنایی با انواع عیوب انکساری چشم و دستگاههای معاینه و وسایل اولیه بینایی سنجی

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری-۳۴ ساعت عملی)

• نظری

- شناخت ماهیت نور و قوانین عمومی شکست نور
- آشنایی با انواع عدسی ها، منشورها
- آشنایی با آناتومی چشم
- آشنایی با فیزیولوژی چشم
- آشنایی با قوانین نوری در سیستمهای اپتیکی ساده
- اصول اپتیک هندسی
- آشنایی با انعکاس نور
- آشنایی با عیوب انکساری چشم
- میوپی: علل، فرضیات، ویژگی ها، تعریف و روش اصلاح
- هیپرمتری: علل، فرضیات، ویژگی ها، تعریف و روش اصلاح
- آستیگماتیسم: علل، انواع، ویژگی ها، تعریف و روش اصلاح
- آشنایی با انیزومترئوپیا، انیزوگونیا، تطابق و تقارب
- حدت بینایی، استانداردهای آن و اصول اندازه گیری آن
- کلیات روشهای معاینه و معالجه عیوب انکساری چشم
- شناخت لوازم جعبه عینک
- آشنایی با سیستم کلی دستگاههای لنزومتر، افتالموسکوپ و عملکرد آنها

• عملی

- تمرینات بالینی جهت مبادرت در استفاده از رتینوسکوپ، کراتومتر، لنزونتر، اسفرومتر، و کار بر روی چشم شماتیک و تمرینات بالینی در زمینه معاینه عیوب انکساری و تنبلی چشم

منابع اصلی درس: بر اساس نظر استاد

شیوه ارزشیابی دانشجو

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری
- در حیطه روانی-حرکتی: حضور فعال دانشجو در محیط آموزش عملی، رعایت شئون اخلاقی و انضباطی در طول دوره، انجام فعالیتهای عملی و تکمیل log book، ارائه کنفرانس در رابطه با موضوعات مرتبط، امتحان عملی

کد درس: ۲۳

نام درس: مهارت‌های ارتباطی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

- شناخت مفاهیم و اصول مهارت‌های ارتباطی در سطح فردی، بین فردی و گروهی و آشنایی با نقش مهارت‌های ارتباطی در ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی

شرح درس:

- شناخت ارتباطات و برخورداری از مهارت‌های ارتباطی در فرایند ارائه خدمت نقش اساسی را دارد. دانشجو در این درس با اصول پایه مهارت‌های ارتباطی، مشاوره و راهنمایی آشنا خواهد شد.

رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

نظری

مهارت‌های ارتباطی

- تعریف

- ضرورت

- انواع (فردی، بین فردی، اجتماعی، و داخل سازمانی)

مهارت خود آگاهی

- تعریف

- ضرورت

- اجزای خود آگاهی و خود ارزیابی صحیح

- مفاهیم ادراک، ارزشها، و نگرشها

ارتباط بین فردی

- انواع ارتباط (کلامی و غیر کلامی)

- موانع و عوامل تسهیل کننده ارتباط

- مهارت برقراری گفتگو و مصاحبه مؤثر

ارتباط سازمانی

- تعریف

- ضرورت

- اصول

مهارت حل مشکل

عملی

محتوا: تمرین مهارت‌های ارتباطی بین فردی و سازمانی و مشاوره بر اساس سرفصل درس نظری (مهارت برقراری ارتباط همدلانه کارشناس بهداشت مدارس-دانش آموز، مهارت حل مشکل مشارکت آمیز کارشناس بهداشت مدارس-دانش آموز و غیره) با روش نقش بازی

منابع:

۱. بارکر آلن، ترجمه: شاه محمدی عبدالرضا. بهبود مهارت‌های ارتباطی - آخرین چاپ
۲. بولتون رابرت، ترجمه: سهرابی حمید رضا. روانشناسی روابط انسانی (مهارت‌های مردمی) - آخرین چاپ

۳. قربانی نیما. سبکها و مهارت‌های ارتباطی - آخرین چاپ
۴. ارتباط شناسی، محسنیان راد، آخرین چاپ
۵. جامعه شناسی ارتباطات، باقرساروخانی، آخرین چاپ

شیوه ارزیابی دانشجو:

- در حیطه روانی-حرکتی: آزمون عملی در کارگاه آموزشی نهایی، ارزیابی پروژه های آموزشی ارائه شده توسط دانشجو

کد درس: ۲۴

نام درس: مراقبت از کودکان با نیازهای ویژه
پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: عملی
هدف کلی درس:

- توانمند سازی دانشجو در برقراری ارتباط ، ارزیابی و ارائه مراقبت به کودکان با نیاز های ویژه در سنین مختلف قبل از مدرسه و در سن مدرسه و خانواده آنان می باشد.

شرح درس :

در این درس انتظار می رود دانشجویان مهارت ارزیابی و شناخت کودکان نیاز مند مراقبتهای ویژه را در هر سنی از بدو تولد تا ۱۸ سالگی را بدست آورده و قادر باشند به این گروه از کودکان و خانواده آنها، آموزشها و مراقبتهای مبتنی بر آموخته های خود را ارائه نمایند.

رئوس مطالب (۶۸ ساعت عملی)

• عملی

در این بخش از کار عملی انتظار می رود دانشجویان زیر نظر استاد مربوطه و بر اساس برنامه از قبل تدوین شده، در مراکز مختلف شامل بیمارستان آموزشی کودکان، مهد کودک ها، مدارس کودکان استثنایی و نیز مدارس معمولی حضور یافته با اصول کلی معاینات و ارزیابی کودکان مبتلا به اختلالات رشد و تکامل آشنا شده و بتوانند کودکان دچار مشکل را غربالگری نموده و همچنین بررسی های لازم بهداشت روان را انجام داده، آموزش بهداشت در زمینه مسائل مختلف و مراقبت های لازم را برای دانش آموزان، پرسنل آموزشگاه و خانواده به طور کامل انجام دهند و در صورت نیاز نسبت به ارجاع کودک به مراکز مرتبط اقدام نمایند. مشکلاتی که لازم است در این بخش مورد توجه قرار بگیرند و آموزش عملی ارائه شود، عبارتند از:

- مشکلات تکامل بیولوژیک، روانی - اجتماعی، خلق و خو، تکامل شناختی، تکامل اخلاقی، تکامل معنوی، تکامل اجتماعی، تکامل مفهوم از خود، تکامل جسمی، بازی و تئوری های زیربنایی
- سازگاری با نگرانی های مرتبط با رشد و تکامل
- تجارب مدرسه، محدودیتها و ترس از مدرسه
- توانمندی شناخت و ارائه مراقبت های لازم به کودکان و خانواده آنان در موارد کودک دارای نیازهای ویژه شامل: کودکان مبتلا به اختلالات تکاملی، شب ادراری، طیف اوتیسم، عقب ماندگی ذهنی، صرع، مشکلات شناختی، ارتباطی و عصبی.
- راهنمایی و آموزش به والدین در مورد مراقبت های خانواده محور برای کودکان دارای نیازهای ویژه

منابع :

۱. دستورالعملهای مرتبط مورد استفاده در نظام ارائه خدمات شامل "مراقبتهای ادغام یافته مودک سالم"، پرسشنامه ASQ و سایر دستورالعملها
- شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه روانی-حرکتی: حضور فعال دانشجو در محیط آموزش عملی، رعایت شئون اخلاقی و انضباطی در طول دوره، انجام فعالیتهای عملی و تکمیل log book، ارائه کنفرانس در رابطه با موضوعات مرتبط، برگزاری کلاس های آموزشی برای دانش آموزان و پرسنل آموزشگاه ، امتحان عملی

کد درس: ۲۵

نام درس: سلامت روان و اعتیاد با تاکید بر سنین مدرسه

پیش نیاز یا همزمان: روانشناسی تربیتی ۱۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با تعریف اصول، اجزاء، مفاهیم و برنامه های سلامت روانی بطور کلی و در سنین مدرسه بطور اختصاصی
آشنایی با عوامل مؤثر در سلامت روانی
آشنایی با روشهای پیشگیری، درمان و کاهش آسیب ناشی از اختلالات روانی با تاکید بر سنین مدرسه
شرح درس:

این درس دانشجویان را با اصول و مفاهیم سلامت روانی و عوامل و متغیرهای زمینه ساز و مؤثر در آن آشنا نموده و همچنین دانشجویان در این درس با برنامه های سلامت روان در نظام شبکه و در سنین مدرسه، برنامه پیشگیری از خودکشی، مهارتهای زندگی برای دانش آموزان، حمایتهای روانی اجتماعی در بلایا، پیشگیری از خشونت های خانگی و خشونت علیه کودکان آشنا خواهند شد.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعاریف و مفاهیم کلی سلامت روان
- تأثیر متقابل سلامت جسم و روان و مکانیسم‌های آن
- شاخصهای سلامت روان در گروههای سنی مختلف
- عواملی ایجاد کننده اختلالات در سلامت روان
- نقش محیط (خانواده- جامعه) در سلامت روان
- مسائل دوران بلوغ و نقش متقابل سلامت روان در آن
- اهمیت بهداشت روان در دوره‌های مختلف سنی (کودکان، نوجوانان و جوانان)
- نقش ایمان و معنویت در سلامت روان
- راههای پیشگیری از بروز اختلالات و بیماریهای روانی در کودکان و نوجوانان
- سلامت روان در بلایا با تاکید بر کودکان و نوجوانان
- آشنایی با کلیات برنامه ادغام سلامت روان در نظام شبکه و در مدارس
- نحوه پیشگیری و برخورد با اختلالات روان در گروههای سنی مختلف مطابق با دستورالعملهای وزارت بهداشت
- برنامه جامع پیشگیری از خودکشی
- خشونت خانگی (تعاریف، زمینه ها، فراوانی، و برنامه های پیشگیری)
- خشونت علیه کودکان (تعاریف، زمینه ها، فراوانی و برنامه های پیشگیری)

منابع:

۱. برنامه کشوری بهداشت روانی، دکتر جعفر بوالهروی، آخرین چاپ
۲. بهداشت روانی، دکتر بهروز میلانی فر، آخرین چاپ
۳. خلاصه روانپزشکی، سادوک کاپلان، ترجمه نصراله پورافکاری، آخرین چاپ
۴. آخرین دستورالعمل های وزارتخانه

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در طول و پایان دوره از مطالب نظری

نام درس: سلامت اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجو با بهداشت و سلامت اجتماعی

شرح درس: آشنایی با مفاهیم بنیادین بهداشت و سلامت اجتماعی و جامعه‌شناسی اجتماعی سلامت و تحقیقات کاربردی که نقش عوامل اجتماعی را بر سلامت و بیماری آشکار می‌سازند. همچنین آشنایی با تحلیل خطر اجتماعی و روشهای انجام تحلیل خطر.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- مفهوم اجتماع، مقدمه ای بر جامعه‌شناسی
- طبقه اجتماعی و سلامت
- حاکمیت و سلامت
- نقش جامعه‌شناسی در سلامت
- مفهوم تندرستی و سلامت و کاربرد شاخص‌های تعیین سلامت
- رابطه کیفیت زندگی و اجتماع
- انواع جوامع و نقش آنها در بیماری‌ها
- ساخت اجتماعی تشخیص، بیماری و دارو درمانی
- توزیع اجتماعی بیماری‌ها و سلامت
- نقش شهرنشینی و روستایی نشینی در بروز بیماری‌ها
- ارتباط فرهنگ و بیماری
- بررسی نابرابری‌ها (اجتماعی، سلامت، درآمد، نژاد و ...)
- تحلیل خطرات اجتماعی Risk Assessment
- ارزیابی اجتماعی
- تحلیل برابری و اثربخشی مشارکت
- تنوع جنسی، اجتماعی، سازمانی، قوانین و ..

منابع درس:

۱. جامعه‌شناسی پزشکی، محمد توکل، انتشارات حقوقی:
۲. جامعه‌شناسی پزشکی، ابراهیم مسعودنیا، انتشارات دانشگاه تهران: ۱۳۹۵

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

نام درس: فوریت‌های پزشکی و کمک‌های اولیه
پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی ۰۲ و فیزیولوژی ۰۲
تعداد واحد: ۳ (۱ واحد نظری - ۲ واحد عملی)
نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

- آشنایی با مفاهیم علمی و عملی مطرح شده در فوریت‌ها
- چگونگی بررسی نیازهای مددجویان و خانواده آنها در مواقع اضطراری
- ایجاد مهارت در دانشجویان در زمینه اجرایی برنامه‌های بهداشتی و فوریت‌های اورژانس
- شناخت عواملی که باعث بروز حوادث می‌شوند و اقدامات ضروری جهت پیشگیری از حوادث و سوانح
- اتخاذ تصمیمات مقتضی مناسب به هنگام مراقبت فوری
- شناخت مدیریت بحران و ویژگیهای آن

شرح درس:

امداد فوری به مصدومین و بیماران در حساس‌ترین زمانها یعنی به هنگام وقوع حوادث و شدت بیماری مساله‌ای حیاتی است. در این درس ضمن ایجاد مهارت در دانشجویان در زمینه‌های اجرایی برنامه‌های بهداشتی و فوریت‌های اورژانس از جمله بخش‌های اورژانس بیمارستان‌ها، هلال احمر و آتش‌نشانی و مراکز آسیب دیده با عوامل بروز حوادث، چگونگی پیشگیری و کنترل و بطور کلی با مدیریت بحران و ویژگیهای آن آشنا خواهند شد.
رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری - ۶۸ ساعت عملی)

• نظری

- کلیات، حوادث، طبقه‌بندی، اثرات و سازمانهای مسئول مملکتی و بین‌المللی
- اصول، اهداف و مهارتهای کلیدی در کمکهای اولیه
- آشنایی با نحوه ارزیابی بیمار در کمکهای اولیه
- مفهوم تریاژ (بیمارستانی و پیش بیمارستانی) و طبقه‌بندی اولویت‌های مراقبتی
- بررسی و شناخت مصدوم در وضعیت بحرانی
- اصول احیای قلبی ریوی
- آشنایی با شوک و انواع آن
- آشنایی با آزمایشات در شرایط بحرانی
- آشنایی با انواع و نحوه تجهیزات اورژانس
- آشنایی با شکستگی‌ها، دررفتگی‌ها و روش‌های حمل و انتقال بیمار
- اصول و قوانین مراقبت از زخم، خونریزی، آمپوتاسیون
- آشنایی با انواع پانسمان و بانداژ
- اصول و قوانین کلی بی‌حرکت کردن و مراقبت در شکستگی‌ها و دررفتگی‌ها
- علایم و نشانه‌های ترومای نافذ و غیرنافذ سر، قفسه‌سینه، شکم و چشم و مداخلات اورژانسی
- فوریت‌های پزشکی در بیماران خاص (سالمندان، زنان باردار، نوزادان)
- علایم و نشانه‌های مسمومیت دارویی و روشهای بی‌اثر نمودن و دفع سموم
- علایم و نشانه‌های سرمازدگی و گرم‌زدگی و مداخلات اورژانسی
- آشنایی با عوامل شیمیایی (سیانیدها، عوامل اعصاب، عوامل تنفسی، عوامل خونی، عوامل طاولزا)

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

- آشنایی با عوامل تشعشعی و هسته ای
- اهمیت برقراری ارتباط مناسب با مصدوم و تیم پزشکی
- روش های کنترل حریق

عملی

- تهیه انواع باند و تمرین روشهای بانداژ
- تمرین CPR بر روی ماکت و افراد
- شستشوی زخم و پانسمان کردن زخم
- تزریق دارو (خوراکی-عضلانی-وریدی-داخل جلدی و زیرجلدی)
- سرم وصل کردن و مراقبت از آن
- گذاشتن شیاف (واژینال-رکتال)
- مراقبت از پرینه
- گرفتن نمونه خون
- اندازه گیری علایم حیاتی نوزاد و کودک
- برقراری خط ورید محیطی
- مانورهای کاربردی در آسیب‌رسانیون جسم خارجی (گوش، بینی، چشم و...)
- کسب مهارت کنترل بیمار در حالات پرخاشگری کنترل خشم
- مراقبت های قبل، حین و بعد از انتقال بیمار ان در انواع سوختگی ها
- مداخلات فوری در حین و بعد از تشنج
- مراقبت های لازم و مداخلات فوری در گزیدگی ها

منابع:

۱. درسنامه جامع فوریت های پزشکی، معاونت آموزشی و امور دانشجویی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، محمود رضا فیاض، آخرین چاپ
۲. مبانی تریاژ اولویت دهی مصدومین در حوادث، مسعود ثقفی نیا، رضا اسدالهی، آخرین چاپ
۳. اورژانس های طبی پیش بیمارستانی پایه. بلد سو برایان. پورتر رابرت. چری ریچارد. آخرین چاپ
۴. اورژانس های طبی پیش بیمارستانی میانی. بلد سو برایان. پورتر رابرت. چری ریچارد. آخرین چاپ
۵. اورژانس های طبی پیش بیمارستانی پایه. مستیویچ جوزف. هفن برنت. کارن کیت. آخرین چاپ
۶. کتاب راهنمای بهسازی محیط در بلایای طبیعی. آخرین چاپ
۷. بسته آموزشی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۳۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: کار گروهی و کار عملی و آزمون عملی از مهارتهای دانشجو در زمینه مطالب آموزشی ارائه شده (۷۰٪)

- آشنایی با مسائل و مشکلات ایمنی و ارگونومی مدارس

شرح درس:

این درس با توضیح مفاهیم، اهداف و دامنه عمل بهداشت حرفه‌ای، دانش آموختگان را با عوامل زیان آور مدرسه و نقش عوامل فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی مؤثر آشنا نموده و اختلالات اسکلتی، عضلانی، روانی ناشی از حضور در مدرسه و همچنین اصول و روشهای پیشگیری از بیماریها و حوادث ناشی از حضور در مدرسه را توضیح خواهد داد.

رتوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- ۱- تعاریف، مفاهیم و اهداف و دامنه عمل بهداشت حرفه ای
- ۲- عوامل زیان آور محیط مدرسه (فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی و ارگونومیکی)
- ۳- مقدمه ای راجع به پرتوهای یونیزان، حفاظت در برابر تشعشع، واحدها و استانداردهای بین المللی، اصول حفاظت در رادیوتراپی، اصول حفاظت طب هسته ای، آلودگی محیط زیست به مواد رادیواکتیو، دفع زباله های اتمی، اثرات بیولوژیکی پرتوها
- ۴- کلیات بیماری های حرفه‌ای
- ۱-۴ بیماریهای ناشی از عوامل فیزیکی
- ۲-۴ بیماریهای ناشی از عوامل شیمیایی - سموم و مسمومیت‌های شغلی - گرد و غبار
- ۳-۴ بیماریهای ناشی از عوامل بیولوژیکی
- ۵- کلیات ارگونومی (مهندسی عوامل انسانی)
- ۶- اختلالات اسکلتی - عضلانی ناشی از حضور در مدرسه
- ۷- اختلالات روانی ناشی از حضور در مدرسه (استرس، نوبت کاری)
- ۸- کلیات روشهای ارزیابی اندازه گیری عوامل زیان آور محیط مدرسه
- ۹- ایمنی و حوادث ناشی از حضور در مدرسه
- ۱۰- اصول و روشهای پیشگیری از بیماریها و حوادث ناشی از حضور در مدرسه
- ۱۱- بازدید از محیط‌های کاری مدرسه و تهیه گزارش بررسی

منابع:

۱. کلیات بهداشت حرفه‌ای، دکتر علیرضا چوبینه، آخرین چاپ
  ۲. پرتوهای یونساز و بهداشت آنها، دکتر اشرف السادات مصباح، آخرین چاپ
  ۳. حدود شغلی (OEL) وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- شیوه ارزشیابی دانشجو:
- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۲۹

نام درس: بیماریهای کودکان

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی ۰۲ و فیزیولوژی ۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- ارتقای دانش، نگرش و مهارتها در زمینه ارزیابی دوره ای، طبقه بندی، اقدامات پیشگیری و درمانی، مشاوره، ارجاع، پیگیری و مراقبت از کودکان بیمار

شرح درس:

بر مبنای اهداف تعیین شده، دانش آموختگان این درس با توجه به سر فصل های تعیین شده به شناخت رشد و تکامل، بیماریهای کودکان و مشکلات بهداشتی در دوره های مختلف سنی و چگونگی معاینات اولیه و شناخت علائم بیماریهای کودکان آشنا خواهند شد.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- اهمیت سلامت کودکان و تاثیر آن بر جامعه
- میزان های ابتلا و مرگ و میر در نوزادان و کودکان و روند تغییرات آن در سالهای اخیر
- نشانه های بالینی مهم که حاکی از بیماریهای در کودکان هستند.
- عوامل تهدید کننده سلامت کودکان در مراحل مختلف زندگی (نوزادی - شیر خواری - نوپایی - سنین قبل و بعد از مدرسه)

I- نوزادان:

- بیماری های و عوامل تهدید کننده سلامت نوزادان شامل:
  - وزن هنگام تولد (HBW-LBW)
  - سن جنینی (PREMATURE- POSTMATURE)
  - ناهنجاری های شایع مادرزادی در نوزادان
  - بیماری های کروموزومی و ژنی نوزادان
  - تشنج نوزادی و عوامل ایجاد کننده آن
  - هیپوترمی و هیپرترمی نوزادان
  - هیپوتیروئیدسم مادرزادی - فنیل کتوری - گالاکتوزمی
  - یرقان نوزادی
  - مشکلات نوزادان پر خطر

II - شیرخواران و کودکان:

- شایعترین علل مرگ و ابتلا در شیرخواران:
  - ناهنجاریهای مادرزادی
  - سوانح و حوادث
  - بیماری های شایع (تنفسی ، اسهال و ...)
  - سایر بیماری ها
- بیماری ها و عوامل تهدید کننده:
  - مشکلات بهداشتی - اختلالات تغذیه ای - کواشیورکور - ماراسموس

- عفونتهای شایع در شیرخواران و کودکان نوپا شامل: (عفونتهای دستگاه تنفسی فوقانی و تحتانی - دستگاه گوارشی) دستگاه ادراری - بیماریهای بثوریتی تب دار - و بیماریهای CNS
- سوانح، حوادث و مسمومیتهای
- کم خونی ها
- مسائل اجتماعی - روانی کودکان (نقش حضور والدین - اختلافات والدین - کودکان سر راهی - کودکان بزهکار - کودک آزاری)
- مراقبت از کودکان و انجام کمک های اولیه در موارد ضروری:
- پیشگیری از آسیب ها، احیای پایه کودکان و شیرخواران و انجام کمکهای اولیه در موارد ضروری

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف: اساتید دانشگاه، جلد ۲ و ۳ (مباحث مربوطه) آخرین چاپ
۲. دستورالعمل نظام مراقبت از مرگ کودکان ۱-۵۹ ماه
۳. مراقبتهای ناخوشی های اطفال - غیر پزشک، تألیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره سلامت کودکان آخرین ویرایش
۴. مراقبت ادغام یافته کودک سالم - غیر پزشک، تألیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره سلامت کودکان آخرین ویرایش
۵. مراقبت و نگهداری از نوزادان نارس مولفین دکتر عباسی حبیب الهی - دکتر محمد حیدرزاده - دکتر محمود راوری و ..... انتشارات پژوهاک آرمان سال ۹۲-۹۳
۶. احیای پایه کودکان و شیرخواران مولفین دکتر سید حامد برکاتی - دکتر مجید خادمیان و ..... انتشارات اندیشه ماندگار سال ۱۳۹۶

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۳۰

نام درس: سلامت مادر و کودک

پیش نیاز یا همزمان: آناتومی ۰۲ و فیزیولوژی ۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی با کلیاتی در مورد سلامت مادر و کودک
- آشنایی با چگونگی مراقبت مادران در ارتباط با بارداری و مراقبتهای دوره ای کودک سالم (کمیت، کیفیت و اجزاء مراقبت ها)
- آشنایی با عوامل موثر و خطرزا در سلامت مادر و کودک و راههای پیشگیری از آن
- آشنایی با عوامل موثر در مرگ کودکان و مادران و راههای پیشگیری از آن
- آشنایی با رشد و تکامل کودکان و عوامل موثر بر آن و روشهای غربالگری، تشخیص و مراقبتهای کودکان مبتلا به اختلالات رشد و تکامل کودکان
- آشنایی با جنبه های مختلف تغذیه با شیر مادر و تغذیه کودکان در پنج سال اول زندگی

شرح درس:

با توجه به آسیب پذیری هر دو گروه مادران و کودکان و اهمیت ارائه خدمات به آنها در این درس، دانشجویان با کلیات و چگونگی مراقبتهای کمی و کیفی مادران در دوره قبل، حین و بعد از بارداری و مراقبتهای دوره ای کودکان سالم آشنا شده و ضمن آشنا شدن با برنامه های کشوری مراقبت ادغام یافته سلامت زنان، با برنامه ادغام یافته کودک سالم آشنا خواهند شد.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف سلامت مادر و کودک، اهمیت، گروه، هدف
- تاریخچه خدمات سلامت مادر و کودک در ایران و جهان
- مراقبتهای و خدمات قبل از بارداری (مشاوره قبل از ازدواج- آزمایشهای قبل از ازدواج- آموزش در مورد فاصله گذاری و تاثیر آن در سلامت مادر و کودک)
- مراقبتهای و خدمات دوران بارداری (چگونگی تشکیل پرونده، چگونگی تعیین زمان زایمان، معاینات کلینیکی و پاراکلینیکی، تشخیص حاملگی های آسیب پذیر و مراقبت ویژه از آنها، نحوه رشد جنین و عواملی که بر رشد جنین تاثیر می گذارند (برنامه واکسیناسیون در زمان بارداری، تغذیه دوران بارداری و آموزش مادران).
- مراقبتهای حین و پس از زایمان، عوارض زایمان، مراقبت مادر پس از زایمان
- میزانهای مرگ مادران، عوامل موثر و راههای پیشگیری
- ویژگی های یک نوزاد و کودک سالم با تاکید بر شاخص های رشد و نمو و برنامه های مراقبت بهداشتی
- وقفه در رشد و نمو (شاخصها - عوامل ایجاد کننده - علائم بالینی - پیشگیری)، ارزیابی، غربالگری و شناسایی زودرس اختلالات تکاملی در کودکان و آشنایی با ابزارهای غربالگری و تشخیص (RED FLAG، پرسشنامه ASQ و تست تشخیصی بیلی)
- تغذیه و مراقبت کودکان سالم و آسیب پذیر
- تغذیه با شیر مادر، مکانیسم ترشح شیر، فوائد شیر مادر، تغذیه مصنوعی و مسائل مربوط به آن، تغذیه تکمیلی
- رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن (در دوران جنینی- شیرخواری- کودکی)
- روشهای ارزیابی رشد کودکان
- مراقبتهای بهداشتی شیرخواران، در سال اول تولد، مراقبت از کودکان

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

- مراقبت از کودکان قبل از سنین مدرسه
- سوء تغذیه در کودکان (انواع، اهمیت، روشهای تشخیص و مراقبت)
- واکسیناسیون و اجرای برنامه گسترش ایمن سازی
- سازمانهای ارائه دهنده خدمات سلامت مادر و کودک
- ارزشیابی خدمات سلامت مادر و کودک
- آشنایی با برنامه کشوری مراقبت ادغام یافته کودک سالم

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تالیف: اساتید دانشگاه، جلد ۲ و ۳ (مباحث مربوطه) آخرین چاپ
۲. مراقبت ادغام یافته کودک سالم - غیر پزشک، تألیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره سلامت کودکان آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

نام درس: سلامت و بیماری در سن مدرسه
پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
هدف کلی درس:

ارتقای دانش، نگرش و مهارت‌ها در زمینه سلامت و بیماری‌های دانش‌آموزان و نوجوانان

شرح درس:

دانش‌آموزان گروه هدف بسیار مهمی برای ارائه خدمات بهداشتی درمانی در نظام سلامت کشور بحساب می‌آیند. در این درس، دانشجو با شرایط خاص دوران مدرسه، کودکی و نوجوانی، انجام معاینات دوره‌ای دانش‌آموزان و تشخیص زودرس و بموقع اختلالات جسمی و روانی در این دوران آشنا می‌شود.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف سلامت مدارس و خدمات سلامت در مدارس
- نقش مدرسه در زندگی خانوادگی و اجتماعی
- یادآوری کلی در مورد رشد و تکامل کودکان و نوجوانان در سنین مدرسه
- برنامه جامع آموزش سلامت در مدارس
- ارزیابی رشد جسمی و آشنایی با اختلالات رشد جسمی و مدیریت آن در کودکان و نوجوانان
- نحوه معاینات دانش‌آموزان در مدارس و غربالگری به منظور تشخیص زودرس و بموقع بیماریها و اختلالات جسمی و روانی
- چگونگی کنترل بیماریهای واگیر در مدارس و مقررات جداسازی، توجه به تکمیل ایمنی سازی و ...
- آشنایی با مشکلات سلامت حاد که ممکن است در محیط مدرسه برای دانش‌آموزان اتفاق افتد و نحوه مدیریت و مراقبت آنها
- آشنایی با مشکلات سلامت کوتاه مدت دانش‌آموزان و نحوه مدیریت آنها مانند کاهش شنوایی ناشی از عفونت گوش، بیماریها و عفونتهای شایع سنین مدرسه شامل: عفونتهای فوقانی دستگاه تنفسی، بیماریهای گوارشی، بیماریهای بثوریتی تب دار کودکان، حساسیتهای فصلی، شپش سر، مونونوکلئوز عفونی،
- نحوه انتقال بیماریهای مهم از جمله بیماریهای منتقله از طریق مشکلات رفتاری
- مراقبتهای سلامت روان در مدارس و اختلالات رفتاری در سنین مدرسه
- سلامت روان و سوء مصرف مواد در نوجوانان و جوانان
- کودکان نیازمند مراقبت‌های خاص در مدرسه کلیاتی درباره سلامت روانی دانش‌آموزان و مسائل نوجوانان در ایران
- نقش مشارکت دانش‌آموزان و معلمان در ارتقای سطح بهداشت مدارس
- آشنایی با الگو و روشهای ارزیابی دوره‌ای، طبقه‌بندی، اقدامات پیشگیری و درمانی، مشاوره، پیگیری و مراقبت و ارجاع در برنامه سلامت نوجوانان و مدارس
- آشنایی با کلیات مدارس مروج سلامت
- خشونت علیه کودکان در مدرسه در همه اشکال آن شامل قلدری، ارباب و سرکوب

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، جلد سوم، فصل دوازدهم، آخرین چاپ
۲. بهداشت مدارس، دکتر رمضانخانی، آخرین چاپ

۳. بهداشت مدرسه و سلامت دانش آموزان. منضم به نگرش اجمال بر توصیه های آئینی مرتبط با بهداشت فردی، محیطی در دوره سنی دانش آموزان، آخرین چاپ
۴. بهداشت و ایمنی دانش آموزان، یوسفعلی رحیمی نیا، آخرین چاپ
۵. بسته آموزشی معاونت بهداشتی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۳۲

نام درس: سلامت باروری

پیش‌نیاز یا همزمان: آناتومی ۰۲ و فیزیولوژی ۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آگاهی از اهمیت سلامت باروری و ارتباط آن با سلامت مادر، جنین، نوزاد، کودک و خانواده
- آگاهی از طیف کامل برنامه‌های مرتبط با سلامت باروری و ارتباط آن با ارتقاء سلامت کلی افراد و جامعه

شرح درس:

این درس دانشجویان را از اهمیت و نقش سلامت باروری در سلامت مادر، جنین، کودک و خانواده آگاه نموده و با اجزاء سلامت باروری و ارتباط آن با حفظ و ارتقاء سلامتی کودکان، مادران و خانواده آشنا خواهد ساخت.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعاریف، تاریخچه و اجزاء سلامت باروری
- ICPD و سایر توافق‌های بین‌المللی در خصوص سلامت باروری
- کلیاتی در مورد بلوغ طبیعی (بلوغ جسمی- روانی، اجتماعی و مشکلات و اختلالات زمان بلوغ)
- سلامت جنسی
- سلامت جنسی و باروری نوجوانان
- حاملگی‌های ناخواسته در نوجوانان و تأثیر آن بر سلامتی مادر، جنین، کودک و خانواده
- عفونت‌های دستگاه تناسلی و عفونت‌های منتقله از راه تماس جنسی، عوامل زمینه‌ساز و راه‌های پیشگیری از آن
- سلامت ازدواج
- لزوم فاصله‌گذاری و اثر آن در سلامتی مادر و کودک
- آشنایی با روش‌های پیشگیری از بارداری
- خشونت خانوادگی و خشونت‌های جنسی، روانی، جسمی و اجتماعی زنان- میزان بروز و شیوع- عوامل ایجاد کننده و راه‌های پیشگیری از آن
- ناباروری (علل و عوامل ایجاد کننده، راه‌های پیشگیری و درمان)
- کلیاتی در مورد سرطان‌های میتنی بر جنس در زنان و مردان (میزان‌ها، عوامل مؤثر، پیشگیری‌ها)
- یائسگی، عوارض و راه‌های پیشگیری از عوارض
- نقش و مشارکت مردان در سلامت باروری

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، گروه نویسندگان اساتید دانشگاه، جلد ۱، ۲ و ۳ (مباحث مربوطه)، آخرین چاپ
۲. دستورالعمل روش‌های پیشگیری از بارداری در جمهوری اسلامی ایران

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجویان در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی دانشجویان با مبانی داروشناسی و داروهای رایج در نظام ارائه خدمات

شرح درس:

از آنجایی که دانشجویان باید با انواع و اشکال داروها و اثرات و عوارض آنها آشنا باشد در این درس اشکال دارویی، استفاده بجا از دارو، عوارض داروهای مورد استفاده شایع در نظام ارائه خدمات، ضد عفونی‌کننده‌ها و روش اثر داروها در بدن انسان و کاربردهای مختلف دارویی را فرا خواهد گرفت.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- مبانی و مفاهیم داروشناسی
- فرایند درمان منطقی
- تعریف دارو - روش استفاده از دارو
- تقسیم بندی داروها - منشأ دارو
- راههای تهیه دارو - مراحل تهیه دارو
- استانداردهای دارویی
- اشکال دارویی
- چگونگی جذب و پخش و اثر داروها در بدن بطور خلاصه، استفاده نابجا از دارو و طریقه نگهداری دارو (سوسپانسیونها - شربت‌ها - قطره‌ها - آمپولها)
- تداخلات دارویی
- مقاومت دارویی
- عوارض دارویی
- سرم داروهای ضد عفونی (آنتی‌سپتیک)
- داروهای دستگاه گوارش (ضد زخم معده و روده)
- مسهل، ضد اسهال، ضد تهوع و استفراغ، ضد کرم، ضد دل پیچه)
- داروهای ضد سرما خوردگی
- ویتامین‌ها و املاح
- داروهای ضد حاملگی
- واکسن‌ها و سرم‌ها
- داروهای ضد فشارخون و داروهای قلب و عروقی و داروهای مدر
- داروهای مؤثر بر سیستم اعصاب و مرکزی (خواب آور - آرامبخش - بیهوش کننده - بیحس کننده موضعی)
- مسکن‌ها و ضد دردها - حشره کش‌ها و اسپری‌ها داروهای ضد میکروبی شامل ضد باکتریها به ویژه داروهای ضد سل ضد قارچها و ضد انگلها و ضد ویروسها)

منابع:

۱. کلینیکال فارماکولوژی، مباحث عمومی اولیه، آخرین چاپ

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۳۴

نام درس: بیماری‌های واگیر

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی با بیماری‌های شایع واگیر و برنامه‌های سلامت مرتبط

شرح درس:

دانشجو با بیماری‌های مختلف واگیر که از اهمیت منطقه‌ای و جهانی برخوردار هستند و نیز بیماری‌هایی که برنامه‌های مراقبت در سطح ملی دارند آشنا خواهد شد. همچنین، با روش‌های پیشگیری و کنترل بیماری‌های واگیر آشنا خواهد شد.

رئوس مطالب (۵۱ ساعت نظری)

- آشنایی با تعریف و اپیدمیولوژی بیماری‌های واگیر
- کلیاتی در باره مبارزه با بیماری‌های عفونی شامل:
  - چگونگی ایجاد یک عفونت
  - زنجیره عفونت
  - راه‌های انتقال، انتشار و کنترل عفونت‌ها
  - استراتژی‌های مبارزه با بیماری‌های واگیر دار
- آشنایی با بیماری‌های واگیری که وزارت بهداشت و درمان برای کنترل، حذف یا ریشه‌کنی آن برنامه‌های درد دست اجرا دارد.
- آشنایی با نظام مراقبت و پیشگیری از بیماری‌های واگیر
- آشنایی با سیر طبیعی بیماری‌ها (دوره کمون، بالینی، بهبودی، نقاهت، دوره نهفته، و ...)
- مراقبت در اپیدمی‌ها و طغیان بیماری‌های واگیر
- آشنایی با عفونت‌های بیمارستانی و مراقبت آنها
- آشنایی با کلیات و مراقبت بیماری‌های واگیر شایع:
  - مالاریا
  - لیشمانیوز جلدی و احشایی
  - بیماری‌های قابل کنترل از طریق واکسیناسیون (سرخک، کزاز، سیاه سرفه، دیفتری، فلج اطفال، هیپاتیت، سرخچه)
  - تب مالت و سایر بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان
  - بیماری‌های مقاربتی و HIV/AIDS
  - تب‌های ویروسی خونریزی دهنده
  - عفونت‌های دشتگاه گوارشی
  - عفونت‌های دشتگاه تنفسی
  - عفونت‌های نوپدید و بازپدید با تاکید بر بیماری‌های سل، گونه‌های مختلف آنفلوانزا، COVID-19
  - بیماری‌های بثروری تب دار
  - بیماری‌های انگلی شایع در سن مدرسه
  - بیماری‌های منتقله از طریق بندپایان شایع در سن مدرسه
- آشنایی با اصول ایمن سازی

- آشنایی با برنامه کشوری ایمن سازی ایران

منابع:

۱. آخرین بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مبارزه و کنترل بیماری‌های واگیر
۲. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف: اساتید دانشگاه، جلد ۲ و ۳، مباحث مربوطه، آخرین چاپ
۳. کنترل بیماری‌های واگیر در انسان، جیمز چن. آخرین چاپ
۴. اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های شایع در ایران، دکتر فریدون عزیزی، دکتر حسین حاتمی، دکتر جانقربانی، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کد درس: ۳۵

نام درس: بیماری‌های غیر واگیر

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی با بیماری‌های مزمن و غیرواگیر شایع، روش‌های پیشگیری با تقلیل موارد، روش‌های بیماریابی در مورد هر بیماری و آشنایی با عوامل خطر شایع و روش‌های تغییر یا حذف آنها

شرح درس:

دانش‌آموختگان این رشته با گذراندن سرفصل‌های زیر با بیماری‌های مزمن و غیرواگیر شایع و علل و عوامل ایجاد کننده و راه‌های کنترل و مبارزه با این بیماری‌ها آشنا خواهند شد. همچنین با برنامه‌های کشوری کنترل بیماری‌های غیرواگیر آشنا خواهند شد.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- آشنایی با تعاریف و اپیدمیولوژی بیماری‌های غیرواگیر
- کلیاتی در باره اصول پیشگیری و مراقبت از بیماری‌های غیرواگیر
- آشنایی با سیر طبیعی بیماری‌های غیرواگیر
- آشنایی با عوامل خطر زمینه ساز بیماری‌های غیرواگیر و راه‌های پیشگیری و کنترل آنها
- آشنایی با بیماری‌های شایع غیرواگیر شامل:

- بیماری‌های قلبی عروقی (بیماری‌های ایسکمیک و روماتیسم قلبی)
- دیابت
- (Iodine Deficiency Disorders) IDD
- کم خونی‌ها
- بیماری‌های تنفسی شغلی
- سرطان‌های شایع
- بیماری‌های روماتیسمی مزمن
- بیماری‌های روانی

- آشنایی با مفاهیم، میزان بروز و تقسیم بندی، عوامل خطر، گروه‌های آسیب پذیر سوانح و حوادث
- آشنایی با برنامه‌های کشوری مبارزه با بیماری‌های غیرواگیر

منابع:

۱. انتشارات و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مراقبت از بیماری‌های غیرواگیر
۲. اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های شایع در ایران، دکتر فریدون عزیزی، دکتر حسین حاتمی و دکتر جانتقربانی،

آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی با اصول سلامت مواد غذایی
- آشنایی با میکروارگانیسم‌های مهمی که موجب فساد و تغییرات شیمیایی مواد غذایی می‌شوند.
- آشنایی با مسمومیتهای غذایی
- روشهای تشخیص مواد غذایی فاسد و مشکوک به فساد
- آشنایی با تقلب‌های غذایی

شرح درس:

در این درس دانشجویان با اصول، مفاهیم و اهمیت سلامت مواد غذایی و چگونگی نگهداری سالم آنها آشنا شده و عوامل مسمومیتهای غذایی و میکروارگانیسم‌های بوجود آورنده آنها، و تغییرات نامطلوب مواد غذایی تحت تاثیر عوامل فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیک و غیره را فرا خواهند گرفت.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- کلیات، اصول، مفاهیم و تعریف سلامت مواد غذایی
- اصول نگهداری سالم و بهداشتی مواد غذایی و تاثیر شرایط محیطی بر مواد غذایی
- تعریف و ماهیت بیماریهای با منشأ مواد غذایی
- آماده سازی و عرضه بهداشتی مواد غذایی
- آشنایی با افزودنی های مجاز و غیرمجاز مواد غذایی و اهمیت آنها
- اصول سیستمهای HACCP (تجزیه و تحلیل خطر در نقاط کنترل بحرانی)
- میکروارگانیسم‌هایی که در سلامت مواد غذایی اهمیت دارند.
- مسمومیتهای مواد مختلف غذایی (انواع مسمومیتهای مانند بوتولیسم و ...)
- تقلب‌های غذایی

سلامت شیر:

- بیماریهای منتقله بوسیله شیر (بیماری سل- تب مالت- سیاه زخم و سالمونلوز). پاستوریزاسیون و استریلیزاسیون شیر و فرآورده‌های شیری (کره- خامه، پنیر و ...)، استانداردهای بهداشتی فرآورده های لبنی
- سلامت گوشت:

- بیماریهای منتقله توسط گوشت (آلودگی به کرمهای پهن- عفونتهای میکروبی- سیاه زخم- سل- مسمومیت غذایی)

چگونگی تشخیص گوشت ناسالم:

- خصوصیات سلامت گوشت (معاینه دامها قبل و بعد از کشتار، کشتارگاه بهداشتی) و آبزیان، خصوصیات سلامت کنسروها

سلامت طیور و تخم مرغ

شرایط سلامت محل و مواد غذایی بوفه مدارس

سازمانهای مسئول و مجاز در مراقبت و نظارت بر سلامت مواد غذایی

منابع:

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

۱. تغذیه و بهداشت مواد غذایی، آخرین چاپ
  ۲. بهداشت مواد غذایی، دکتر داوود فرج زاده، آلان، آخرین چاپ
- شیوه ارزشیابی دانشجو:
- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

کسب دانش و نگرش لازم دانشجویان نسبت به اهمیت، اهداف، رویکردها و فعالیت‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مدارس آشنایی با مفاهیم و اصول توانمند کردن آنها در برنامه‌ریزی و نحوه آموزش و ارزشیابی آموزش بهداشت در مدارس

شرح درس و رئوس مطالب (۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

• نظری

- مفاهیم و اصول و اهداف آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مدارس
- رفتار بهداشتی و آموزش بهداشت در مدارس
- مشکلات رفتاری رایج در دانش‌آموزان مدرسه
- راهبردهای ترویج رفتارهای ارتقاء دهنده سلامت
- نقشها، مسئولیت‌ها و عرصه‌های موثر در فعالیت آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- راهبردهای اساسی در اجرا و تحقق اهداف ارتقاء سلامت مدارس
- طرح و برنامه‌ریزی آموزش بهداشت در ارتقاء خدمات بهداشت مدارس
- شناخت نیازها، الزامات و فرصت‌های آموزش بهداشت در مدارس
- شیوه‌های جلب مشارکت دانش‌آموزان، خانواده‌ها و معلمان و اولیایی مدارس در آموزش و ترویج بهداشت در مدرسه
- شیوه‌های جلب و سازماندهی دانش‌آموزان، خانواده‌ها و معلمان و اولیای مدرسه در مشارکت با برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت جامعه
- برنامه‌ریزی مداخلات دانش‌آموزان، خانواده‌ها، معلمان و اولیای مدرسه در مراحل مختلف اجرای برنامه‌های ارتقاء دهنده سلامت مدرسه
- طراحی کردن و یا انتخاب دروس و مطالب برای آموزش بهداشت در مدارس
- طرح و برنامه و نحوه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مدارس روستایی و عشایری
- راهبردهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مدارس مروج (ارتقاء دهنده) سلامت
- آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت دانش‌آموزان استثنایی در مدارس عمومی و خاص

• عملی

- ارزیابی وضعیت آموزش بهداشت در یک مدرسه
- ارزیابی نیازهای آموزش بهداشت و اولویت بندی آنها
- تهیه و تنظیم طرح یک مداخله آموزش بهداشت
- تهیه طرح و اجرای یک جلسه آموزشی
- تهیه و ارائه گزارش

منابع اصلی درس:

۱. محسنی منوچهر آموزش بهداشت. آخرین چاپ
۲. صفاری محسن اصول و مبانی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

۳. آموزش برای بهداشت، دستورالعمل آموزش بهداشت در خدمات اولیه بهداشتی

4. Schiavo, Health Communication: From Theory To Practice

شیوه ارزشیابی دانشجو

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: طرح و اجرای برنامه (۳۰٪)

- هدف از این درس آشنایی دانشجویان با روش پژوهش علمی در علوم بهداشتی و مراحل مختلف پژوهش به منظور قادر بودن به :
  - انتخاب موضوع مورد مطالعه در حیطه بهداشت مدارس
  - تدوین طرح و اجرا پژوهش
  - نوشتن گزارش پژوهش

شرح درس :

پژوهش علمی در علوم مرتبط با سلامت اهمیت ویژه‌ای دارد. در این درس دانشجویان با فرایند تدوین مراحل مختلف یک طرح تحقیقاتی آشنا شده و در نهایت قادر خواهند بود بطور فردی یا گروهی یک پروژه تحقیقاتی را در حیطه های مرتبط با بهداشت مدارس از ابتدا تا انتها تدوین و ارائه نمایند.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری - ۶۸ ساعت عملی)

• نظری:

- کلیات شامل: تعریف- اهمیت- ضرورت- و وضعیت تحقیقات در ایران و جهان- اجزا و مراحل انجام یک پروژه پژوهشی
  - انتخاب موضوع تحقیق و معیارهای آن
  - بررسی متون
  - روش نگارش بیان مسئله
  - تدوین اهداف، سؤالات پژوهشی و فرضیات
  - روش و مواد شامل: جمعیت مورد مطالعه- نوع مطالعه- مرور انواع مطالعات- متغیرها- (تعریف- انواع و ماهیت متغیرها)- شیوه جمع آوری داده‌ها- حجم نمونه و روش نمونه گیری- آزمایش مقدماتی- - شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها - محدودیتهای مطالعه- ملاحظات اخلاقی

آشنایی با طراحی پژوهش های کیفی

- مصاحبه های /بحث های گروهی متمرکز
- مصاحبه های ژرف فردی
- پدیدار شناسی
- نکات اخلاقی در پژوهشهای کیفی
- روشهای نمونه گیری در پژوهشهای کیفی

مدیریت اجرای پژوهش (عملی):

- برآورد نیازها: مواد، تجهیزات و نیروی انسانی- زمان بندی (جدول گانت)- بودجه- نظارت بر روند اجرای پژوهش
- شیوه گزارش نویسی:
- دانشجویان قدم به قدم با ارائه مراحل مختلف روش تحقیق، هر یک بطور جداگانه و اختصاصی یک پروژه تحقیقاتی بر اساس الگوی ارائه شده در کلاس بایستی تدوین نمایند. بخشی از نمره درس به پروپوزال ارائه شده توسط دانشجو تعلق خواهد گرفت.

- طراحی و ارائه یک پروپوزال پژوهش کمی و یک مورد پژوهش کیفی بصورت فردی یا گروهی

منابع:

۱. تحقیق در سیستم‌های بهداشتی WHO، آخرین چاپ
۲. اپیدمیولوژی گوردیس، آخرین چاپ
۳. روش تحقیق و نگارش مقالات علمی، تألیف دکتر شاهین آخوندزاده، دکتر دلیری همپا، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)
- در حیطه روانی-حرکتی: ارائه یک مورد پروپوزال پژوهش کمی و یک مورد پروپوزال پژوهش کیفی بصورت فردی یا گروهی (۳۰٪)

نام درس: نظام سلامت در ایران

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنائی با ساختار و عملکرد نظام سلامت ایران

شرح درس:

در این درس دانشجو با ساختار، اهداف و عملکرد نظام های سلامت در جهان و ایران آشنا شده و سطوح مختلف خدمت را خواهد شناخت. همچنین با عملکرد و وظایف هر سطح ارائه خدمت آشنا شده و ساختار شبکه بهداشت و درمان را خواهد شناخت و در نهایت با جایگاه و نقش پایگاه سلامت و سایر واحدهای نظام شبکه آشنا خواهد شد.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

تقسیم بندی انواع نظامهای سلامت

- تولید در نظام سلامت
- سیاستگذاری در نظام سلامت
- کنترل و حاکمیت در نظام سلامت
- اهداف نظام سلامت
- کارکردهای نظام سلامت
- ابعاد سلامت و عوامل موثر روی آن
- تخصیص مالی در نظام سلامت
- پاسخگویی در نظام سلامت
- نظام پرداخت هزینه ها در نظام سلامت
- خصوصیات منابع مورد نیاز نظام سلامت
- وضعیت بیمه ای در نظام های سلامت
- نظام های اطلاعات سلامت
- اندازه گیری عملکرد نظام های سلامت
- مبانی ایدئولوژیک نظام های سلامت دنیا
- تاریخچه ارائه خدمات بهداشتی درمانی در ایران
- کیفیت مراقب
- اجزای سیستم‌های خدمات بهداشتی و درمانی با توجه به وضعیت بهداشتی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی
- خدمات بهداشتی درمانی در سطح دولتی و خصوصی
- کارکرد خرید خدمت در نظام سلامت
- آشنایی با برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع
- برنامه تحول نظام سلامت وزارت بهداشت ایران

منابع:

۱. مطالعه تطبیقی نظام سلامت در دنیا، حسین زارع، محمدرضا جمالی و ... - جلد اول (حمایت‌های اجتماعی، بهداشت و درمان) آخرین چاپ

۲. نظام سلامت در دنیا- حسین زارع، جلد دوم (بسته‌های خدمات درمانی، بیمه سلامت) آخرین چاپ
۳. گزارش جهانی سلامت سال ۲۰۰۰، نظام‌های سلامت: ارتقاء عملکرد
۴. مدیریت بهداشت و درمان، دکتر سعید آصف زاده، فصول چهارم و پنجم و ششم و پانزدهم- آخرین چاپ
۵. مراقبت‌های بهداشتی اولیه همچنان راهبردی برای گسترش عدالت در سلامت، فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت سلامت فریبا خیاطی، محمدهادی صابری. آخرین چاپ
۶. اصطلاحات نظام سلامت، دکتر سعید داوودی. آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی با مفاهیم اولیه و کلیات مدیریت، و نقش آن در بهبود عملکردها در ارائه مراقبتهای سلامت

شرح درس:

دانش آموختگان با گذراندن سرفصل های زیر قادر خواهند بود با مفاهیم اولیه مدیریت، اهداف، ساختار، رفتار، وظایف و کارکردهای سازمانی آشنا شده. تشکیلات بهداشتی - درمانی کشور، جنبه های اقتصادی- اجتماعی PHC و نحوه مدیریت آنها را درک نمایند. معیارها و ضوابط لازم برای پایش و نظارت بر فعالیتها، تهیه بازخوردهای اطلاعاتی جهت بهبود عملکردها در ارائه مراقبتهای سلامت را بشناسند و بتوانند آنها را با ساختار و کارکرد سازمانهای سلامت بین المللی قابل مقایسه نمایند.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

بخش اول:

- کلیات مدیریت
- مفاهیم، تعاریف، اصول و کارکردهای مدیریت
- وظایف اصلی مدیریت (برنامه ریزی، اجرا، سازماندهی، رهبری، ارزشیابی و کنترل)

بخش دوم:

- ارتباطات

بخش سوم:

- کاربرد اصول مدیریت در بخش بهداشت
- تشکیلات و سازمان های ارائه خدمات بهداشتی در ایران
- مراقبت های اولیه بهداشتی و شبکه های ارائه خدمات

بخش چهارم:

- آشنایی با شبکه مراقبتهای اولیه بهداشتی
- ابعاد مختلف مراقبتهای اولیه بهداشتی
- شبکه بهداشتی درمانی شهرستان
- سازمان و مدیریت شبکه های بهداشتی درمانی در ایران
- وظایف بهورزان در ارائه مراقبت اولیه بهداشتی به صورت کلی
- برنامه شناسایی جمعیتی - زیست محیطی

بخش پنجم:

- نظارت و ارزشیابی فعالیتهای واحدهای بهداشتی و مراقبین سلامت
- اهداف و روشهای مختلف نظارت و ارزشیابی
- فرآیند نظارت و ارزشیابی مراقبتها
- چگونگی نظارت و ارزشیابی فعالیت مراقبین سلامت
- تهیه بازخورد برای مراقبین سلامت و پیگیری روند بهبود فعالیتها
- مدیریت زمان

- مدیریت بودجه
- مدیریت دارو
- مدیریت منابع
- مدیریت انبارداری و بایگانی

منابع:

۱. سازمان و مدیریت از تئوری تا عمل، دکتر مهدی ایران نژاد پاریزی، پرویز سامان گهر، آخرین چاپ
۲. خدمات مدیریتی در شبکه بهداشت و درمان شهرستان، دکتر سیروس پيله رودی، آخرین چاپ
۳. مبانی مدیریت و رفتار سازمانی، دکتر علی رضائیان، آخرین چاپ
۴. مبانی مدیریت، استیفن پی رایبیز، دیوید ای دی سنزو، ترجمه دکتر سید محمد اعراب، آخرین چاپ
۵. کتاب جامع بهداشت عمومی، دکتر حسین حاتمی و همکاران، جلد دوم، فصل هفتم، آخرین چاپ
۶. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی با اصول و مبانی ژنتیک و انتقال بیماریهای ارثی
- آشنایی با علائم و تظاهرات بیماریها و ناهنجاریهای ژنتیک در کودکان
- توانایی اینکه با تعیین شجره نامه و وضعیت خانوادگی یک کودک بیمار، والدین وی را در مورد احتمال خطر در حاملگیهای بعدی برای داشتن یک فرزند معلول آگاه نماید.

شرح درس:

در این درس دانشجویان با اصول، مبانی و علائم و تظاهرات بیماریهای ژنتیکی و ناهنجاریهای ناشی از آن در کودکان آشنا شده و قادر خواهند بود با تعیین شجره نامه و وضعیت خانواده یک کودک بیمار، والدین او را در باره احتمال خطر در حاملگیهای بعدی آموزش دهند.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعاریف و تاریخچه ژنتیک
- ساختمان سلول و سلولهای جنسی
- تکامل جنین و ناهنجاریهای جنینی
- ژن‌ها، ژنوتیپ و فنوتیپ
- قوانین وراثت
- اختلالات کروموزومی (بیماری های مربوط به کروموزوم های جنسی- اختلالات مربوط به کروموزوم های اوتوزومال)
- بیماریهای مندلی
- ژنوزوموپاتی و بیماریهای متابولیک
- ایمنوژنتیک و گروههای خونی (سیستم، ABO، سیستم رزوس (Rh)، (اریترو بلاستوز جنینی)
- اختلالات چند عاملی (Multifactorial Disorders)
- نقش استعداد ژنتیک در اختلالات شایع (سرطانها- بیماریهای قلب و عروق- دیابت- اختلالات مغزی و ...)
- ژنتیک جمعیت و مشاوره ژنتیک
- اقدامات پیشگیری و اجتماعی:
- الف) اقداماتی که برای ارتقاء سلامتی صورت گرفته: نیک زادگی (Eugenics) منفی و مثبت اصلاح نژاد- مشاوره ژنتیک- پیشگیری از ازدواجهای فامیلی پرخطر و ازدواج در سنین بالا
- ب) محافظت اختصاصی
- ج) تشخیص به موقع و درمان: تعیین حاملین ژنتیکی- تشخیص قبل از تولد- غربالگری نوزادان تازه متولد شده و تشخیص بیماران قبل از ظهور و علائم بالینی
- د) پیشگیری و توان بخشی در بیماریهای ژنتیکی

منابع:

۱. درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی، شیریاک، آخرین چاپ

۲. اصول ژنتیک پزشکی، نوری دلوئی، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنا ساختن دانشجویان با سبک زندگی سالم، ابعاد، روش‌های پیشگیری و کنترل و برنامه‌های مداخله‌ای ارتقاء سلامت در شکل دادن سبک زندگی سالم می‌باشد.

شرح درس:

با توجه به گذر اپیدمیولوژی و دموگرافی در آخرین دیدگاه‌های سازمان جهانی بهداشت مبنی بر تاثیر سبک زندگی سالم در ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماری‌ها همچنین ضرورت توجه به پیشگیری سطح اول و اهمیت آن در ارتباط با ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماری‌های مربوط به سبک زندگی و از همه مهمتر توجه به جامعه قبل از بیماری‌ها، لزوم ارائه درس سبک زندگی سالم در این راستا ضروری است.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف و ابعاد سبک زندگی سالم
- اصول پایه‌ای در شکل‌گیری سبک زندگی سالم
- اپیدمیولوژی و دموگرافی و سبک زندگی سالم
- آشنایی با بیماری‌های مرتبط با سبک زندگی
- ابعاد و شکل‌گیری سبک زندگی سالم
- اصلاح سبک زندگی در پیشگیری سطح اول از بیماری‌های مزمن
- اصلاح سبک زندگی در پیشگیری سطح دوم از بیماری‌های مزمن
- سبک زندگی سالم در سنین مدرسه و ارتباط آن با بیماری‌های مزمن
- مشاوره برای سبک زندگی سالم
- اصول خودمراقبتی با تاکید بر سنین مدرسه
- مداخلات تغذیه‌ای سبک زندگی سالم و ارتباط آن با بیماری‌های مزمن
- ورزش و سبک زندگی سالم
- عواطف - خواب - تفریحات سالم
- مدیریت استرس
- روابط خانوادگی سالم
- رعایت بهداشت فردی
- ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماری‌های مربوط به سبک زندگی (بیماری‌های روحی و روانی - اعتیاد - بیماری‌های جنسی و پرخطر - بیماری‌های قلبی و عروقی - سرطان و ...)
- آشنایی با برنامه‌های جاری در کشور ایران جهت کنترل عوامل خطر مربوط به سبک زندگی
- آشنایی با لزوم برنامه‌ریزی برای ترویج سبک زندگی سالم از سنین مدرسه

منابع:

۱. الگوی زندگی سالم رضاتوکلی. شهرام رفیعی فر و همکاران. نشر تندیس. اداره ارتباطات و آموزش سلامت معاونت سلامت وزارت بهداشت. آخرین چاپ

۲. استرس و روش های مقابله با آن. محمدخدایاری فرد. اکرم پرنده. تهران دانشگاه تهران. موسسه انتشارات چاپ
آخرین چاپ

۳. پیشگیری از اعتیاد. حامد فرسا. ملک آفاق شکرالهی. صفورا دژپسند. نفیسه معمار کرمانی. تهران وزارت بهداشت
درمان آموزش پزشکی. آخرین چاپ

۴. برنامه ریزی و مدیریت تغذیه خانواده. فیروزه خرمشاهی. انتشارات مدیسه. آخرین چاپ
شیوه ارزشیابی دانشجو:

• در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری

- آشنایی کامل با شرایط سلامت دهان و دندان کودکان تا ۱۴ ساله و زنان باردار و شیرده و انجام بعضی از خدمات مجاز در زمینه سلامت دهان و دندان و آموزش چگونگی مراقبت از دندان ها به مادران و کودکان.

شرح درس:

رعایت سلامت دهان و دندان نقش مهمی در پیشگیری از بیماریها و حفظ سلامتی فرد دارد و این امر در کودکان زیر ۱۴ سال، زنان باردار و زنان شیرده اهمیت بیشتری دارد. در این درس آشنایی با فضای دهان، دندانهای شیری و دائمی و اصول سلامت دهان و دندان شامل تاثیر دسترسی به فلوراید، مسواک زدن صحیح، استفاده از دهان شویه‌ها، معاینات منظم توسط دندانپزشک، استفاده از نخ دندان و ... جرمگیری مورد تأکید قرار می‌گیرد و در کنار آموزش نظری، نحوه کار در واحدهای دندانپزشکی مراکز بهداشتی درمانی و چگونگی ارائه آموزش سلامت دهان و دندان به کودکان در سنین مدرسه، مادران باردار و شیرده آموزش داده می‌شود.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری-۳۴ ساعت عملی)

• نظری:

- شناخت کلی دهان و دندانهای شیری و دائمی و تفاوت آنها
- تعریف سلامت دهان و اهمیت دندانپزشکی پیشگیری و برنامه کشوری بهداشت دهان و دندان
- اهمیت سلامت دهان در پیشگیری از بیماریها
- نقش دسترسی به فلوراید در سلامت دهان و دندان و روشهای ارائه آن به کودکان
- نقش تغذیه در سلامت دهان و دندان
- عوامل میکروبی داخل دهان و علل تشکیل پلاک
- (مسواک و انواع آن و روش صحیح مسواک زدن و موارد استعمال دهان شویه و خمیردندانهای مختلف)
- تأثیر معاینات منظم و مرتب دندانپزشکی در گروههای مختلف بویژه در کودکان و مادران باردار و شیرده
- تأثیر و چگونگی استفاده از Dental Floss (نخ دندان)
- تأثیر جرم گیری بر سلامت دندانها
- مراقبت بهداشتی ضروری در کلینیک‌های دندانپزشکی با تأکید بر بیماریهای منتقله از طریق خون

• عملی:

- کار در واحد دندانپزشکی مرکز بهداشت برای آشنایی با چگونگی رویش دندانها، چگونگی برخورد با کودکان در کلینیک‌های دندانپزشکی، چگونگی کاربرد وسایل دندانپزشکی که در کلینیک‌های عادی بکار می‌رود و مهمتر از همه چگونگی آموزش سلامت دهان و دندان به کودکان و مادران باردار و شیرده

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ
۲. دستورالعملهای مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در طول و پایان دوره از مطالب نظری (۷۰٪)

در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مراکز مربوطه (۳۰٪)

نام درس: کارآموزی در عرصه در بیمارستان (اورژانس بیمارستان کودکان) کد درس: ۴۴
پیش‌نیاز یا همزمان: فوریت‌های پزشکی و کمک‌های اولیه ۲۷ و بیماری‌های کودکان ۲۹
تعداد واحد: ۲

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

هدف کلی درس: در پایان این چرخش آموزشی، کارآموز باید بتواند:

- با مراجعین، کودکان، کارکنان و والدین به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگی‌های رفتار حرفه‌ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد.
- از کودک مبتلا به سوانح و بیماری‌های شایع سنین مدرسه شرح حال بگیرد، معاینات لازم را انجام دهد و نحوه مدیریت مشکل را پیشنهاد دهد.
- مشکلات بیماران مبتلا به بیماری‌های شایع کودکان را شناسایی کند، در مورد اقدامات پیشگیری، کمک‌های اولیه، ارجاع و توانبخشی در حد مورد انتظار اقدام و پیشنهاد نماید و در مدیریت مشکل بیمار بر اساس دستورالعمل‌های موجود مشارکت نماید.
- پروسیجرهای ضروری مرتبط را با رعایت اصول ایمنی بیمار انجام دهد.

شرح درس:

در این چرخش آموزشی، کارآموز باید از طریق حضور در درمانگاه و اورژانس بیمارستان کودکان و انجام تکالیف فردی و گروهی، به اهداف مشخص شده دست یابد.

رئوس مطالب (۱۰۲ ساعت کارآموزی در عرصه)

- فعالیتهای یادگیری این بخش باید ترکیب متوازی از آموزش بر بالین بیمار، مطالعه فردی و بحث گروهی، انجام پروسیجرهای عملی تحت نظارت استاد را شامل شود.

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ

۲. دستورالعمل‌های مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مراکز مربوطه، حضور فعال دانشجوی، انجام تکالیف و وظایف محوله، انجام مراقبت‌های مربوط به بیمار یا مراجعه‌کننده، تکمیل لاگ بوک، و امتحان عملی پایان دوره

کد درس: ۴۵

نام درس: کارآموزی در عرصه در مراکز جامع خدمات سلامت شهری و روستایی

پیش نیاز یا همزمان: بیماریهای کودکان ۲۹ - سلامت مادر و کودک ۳۰ - سلامت و بیماری در سن مدرسه ۳۱ - سلامت باروری ۳۲ -

بیماریهای واگیر ۳۴ - بیماریهای غیرواگیر ۳۵ - آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در مدارس ۳۷

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

هدف کلی درس: در پایان این چرخش آموزشی، کارآموز باید بتواند:

- با مراجعین، کودکان، کارکنان و والدین به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگیهای رفتار حرفه ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد.
- آموخته های نظری و مهارتهای عملی مرتبط با ایمن سازی، بیماریهای واگیر، بیماریهای غیرواگیر، بهداشت دهان و دندان، سلامت روانی-اجتماعی، سلامت باروری، مراقبت از کودکان و نوجوانان، تکامل کودکان و مدیریت خطر بلایا و حوادث را بکار گیرد.

شرح درس:

در این چرخش آموزشی، کارآموز باید از طریق حضور در مراکز جامع خدمات سلامت شهری و روستایی و مراکز جامع تکامل کودکان و انجام تکالیف فردی و گروهی، به اهداف مشخص شده دست یابد.

رئوس مطالب (۲۰۴ ساعت کارآموزی در عرصه)

فعالیتهای یادگیری این بخش باید ترکیب متوازی از آموزش در مراکز سلامت، مطالعه فردی و بحث گروهی، انجام پروسیچرهای عملی تحت نظارت استاد شامل موارد زیر را شامل شود:

- آشنایی با چگونگی مواجهه با بلایا و سوانح
- آشنایی با نحوه رسیدگی به مصدومین در کودکان
- آشنایی با آماده سازی وسایل واکسیناسیون و کنترل زنجیره سرما
- آشنایی با کنترل فرایند واکسیناسیون
- آشنایی با کنترل عوارض احتمالی واکسیناسیون
- آشنایی با فرایند های مراقبت بیماریهای واگیر در عرصه
- آشنایی با نمونه گیری از بیماران و ارسال به مرکز بهداشت
- آشنایی با تهیه لام خون محیطی
- آشنایی با ارائه خدمت در پیشگیری از شپش سر و بدن، هاری، سالک، ایدز، هیپاتیت و سایر بیماریهای عفونی
- آشنایی با فرایند های مراقبت بیماریهای غیرواگیر در عرصه
- آشنایی با اندازه گیری فشار خون،
- آشنایی با نمونه گیری از پاشنه پای نوزادان، انجام تست خون مخفی، ثبت اطلاعات بیماریهای واگیر و غیرواگیر
- آشنایی با معاینات دهان و دندان
- آشنایی با انواع روشهای فلوراید تراپی
- آشنایی با غربالگری سلامت روانی اجتماعی و سوء مصرف مواد
- آشنایی با مشاوره برای مشکلات سلامت روان
- آشنایی با مشاوره برای فاصله گذاری/پیشگیری از بارداری
- آشنایی با مشاوره و ارائه خدمت برای رفتارهای پرخطر
- آشنایی با مشاوره برای انتخاب روش تغذیه مناسب و سالم،

- آشنایی با ارزیابی کودک سالم
- آشنایی با آشنایی با اندازه گیری و تفسیر شاخص های آنتروپومتریک
- آشنایی با غربالگری بینایی، شنوایی و سایر غربالگری های کودک سالم
- آشنایی با غربالگری های اختلالات تکامل کودکان
- آشنایی با مراقبت و پیشگیری از اختلالات تکاملی کودکان

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ
۲. دستورالعملهای مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مراکز جامع خدمات سلامت شهری و روستایی و مراکز جامع تکامل کودکان، حضور فعال دانشجو، انجام تکالیف و وظایف محوله، انجام مراقبتهای مربوط به بیمار یا مراجعه کننده، تکمیل لاگ بوک، و امتحان عملی پایان دوره

کد درس: ۴۶

نام درس: کارآموزی در عرصه در مراکز توانبخشی کودکان

پیش‌نیاز یا همزمان: اصول و کاربرد شنوایی شناسی دانش آموزان ۲۱ - اصول و کاربرد بینایی سنجی دانش آموزان ۲۲ - مراقبت از کودک با نیازهای ویژه ۲۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

هدف کلی درس: در پایان این چرخش آموزشی، کارآموز باید بتواند:

- با مراجعین، کودکان، کارکنان و والدین به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگیهای رفتار حرفه‌ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد.
- با عملکرد و فرایند حیطه‌های مختلف توانبخشی شامل بینایی سنجی، شنوایی شناسی، طب فیزیکی و توانبخشی، فیزیوتراپی، کاردرمانی، گفتار درمانی، مددکاری اجتماعی، مدیریت توانبخشی، و مشاوره توانبخشی بخصوص در گروههای سنی مرتبط با کودکان آشنا شوند.
- پروسیجرهای ضروری مرتبط با حیطه‌های مختلف توانبخشی را با رعایت اصول ایمنی بیمار را در حد انتظار کارشناس بهداشت مدارس انجام دهد.

شرح درس:

در این چرخش آموزشی، کارآموز باید از طریق حضور در درمانگاه و بخشهای توانبخشی کودکان و انجام تکالیف فردی و گروهی، به اهداف مشخص شده دست یابد.

رئوس مطالب (۱۰۲ ساعت کارآموزی در عرصه)

- آشنایی با فعالیتهای مرتبط با حیطه‌های مختلف توانبخشی شامل بینایی سنجی، شنوایی شناسی، طب فیزیکی و توانبخشی، فیزیوتراپی، کاردرمانی، گفتار درمانی، مددکاری اجتماعی، مدیریت توانبخشی، و مشاوره توانبخشی با استفاده از ترکیب متوازی از آموزش بر بالین بیمار، مطالعه فردی و بحث گروهی، انجام پروسیجرهای عملی تحت نظارت استاد.
- کسب توانایی انجام پروسیجرهای مرتبط با حیطه‌های مختلف توانبخشی شامل بینایی سنجی، شنوایی شناسی، طب فیزیکی و توانبخشی، فیزیوتراپی، کاردرمانی، گفتار درمانی، مددکاری اجتماعی، مدیریت توانبخشی، و مشاوره توانبخشی برای گروههای سنی کودکان در حد مورد انتظار برای کارشناس بهداشت مدارس

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ

۲. دستورالعملهای مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مراکز مربوطه، حضور فعال دانشجوی، انجام تکالیف و وظایف محوله، انجام مراقبتهای مربوط به بیمار یا مراجعه کننده، تکمیل لاگ بوک، و امتحان عملی پایان دوره

نام درس: کارآموزی در عرصه مدیریت سوانح و بیماریهای کودکان (در مهد کودکها و مدارس)
پیش نیاز یا همزمان: کارآموزی در عرصه در بیمارستان (اورژانس بیمارستان کودکان) کد ۴۴
تعداد واحد: ۲

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

هدف کلی درس: در پایان این دوره، کارآموز باید بتواند:

- با مراجعین، کودکان، کارکنان و والدین به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگیهای رفتار حرفه ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد و اعتماد به نفس لازم را برای انجام وظایف حرفه ای بدست آورده باشد.
- از کودک مبتلا به سوانح و بیماریهای شایع سنین مدرسه شرح حال بگیرد، معاینات لازم را انجام دهد و نحوه مدیریت مشکل را پیشنهاد دهد.
- مشکلات بیماران مبتلا به بیماریهای شایع کودکان را شناسایی کند، در مورد اقدامات پیشگیری، کمکهای اولیه، ارجاع و توانبخشی در حد مورد انتظار اقدام و پیشنهاد نماید و در مدیریت مشکل بیمار بر اساس دستورالعملهای موجود مشارکت نماید.
- پروسیجرهای ضروری مرتبط را با رعایت اصول ایمنی بیمار انجام دهد.

شرح درس:

در این چرخش آموزشی، کارآموزان از طریق مشارکت در ارائه خدمات سلامت در عرصه های مرتبط (مهد کودکها و مدارس)، حضور در جلسات آموزشی تعیین شده، توانمندی لازم برای ارائه مستقل خدمات مرتبط را در حیطه بهداشت مدارس متناسب با توانمندی های مورد انتظار از کارشناس بهداشت مدارس را کسب می کنند.

رئوس مطالب (۱۰۲ ساعت کارآموزی در عرصه)

- فعالیتهای یادگیری این بخش باید ترکیب متوازی از حضور و آموزش در مهدکودکها و مدارس مختلف، و انجام پروسیجرهای عملی تحت نظارت استاد را شامل شود.

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ
۲. دستورالعملهای مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مهدکودکها و مدارس، حضور فعال دانشجو، انجام تکالیف و وظایف محوله، انجام مراقبتهای مربوط به بیمار یا مراجعه کننده، تکمیل لاگ بوک، و امتحان عملی پایان دوره

کد درس: ۴۸

نام درس: کارآموزی در عرصه ارائه مراقبتهای سلامت به کودکان

پیش‌نیاز یا همزمان: کارآموزی در عرصه در مراکز جامع خدمات سلامت شهری و روستایی ۴۵

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

هدف کلی درس: در پایان این چرخش آموزشی، کارآموز باید بتواند:

- با مراجعین، کودکان، کارکنان و والدین به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگیهای رفتار حرفه‌ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد.
- آموخته‌های نظری و مهارتهای عملی مرتبط با ایمن‌سازی، بیماریهای واگیر، بیماریهای غیرواگیر، بهداشت دهان و دندان، سلامت روانی-اجتماعی، سلامت باروری، مراقبت از کودکان و نوجوانان، تکامل کودکان و مدیریت خطر بلایا و حوادث را در محیط واقعی مدارس و مهد کودکیا بکار گیرد.

شرح درس:

در این چرخش آموزشی، کارآموز باید از طریق حضور در مدارس و مهد کودکیا و انجام تکالیف فردی و گروهی، به اهداف مشخص شده دست یابد.

رئوس مطالب (۲۰۴ ساعت کارآموزی در عرصه)

فعالیت‌های یادگیری این بخش باید ترکیب متوازنی از آموزش در مدارس و مهد کودکیا، مطالعه فردی و بحث گروهی، انجام پروسیچرهای عملی تحت نظارت استاد شامل موارد زیر را شامل شود:

- تمرین چگونگی مواجهه با بلایا و سوانح
- نحوه رسیدگی به مصدومین در کودکان
- آماده‌سازی وسایل واکسیناسیون و کنترل زنجیره سرما
- کنترل فرایند واکسیناسیون
- کنترل عوارض احتمالی واکسیناسیون
- آشنایی با فرایندهای مراقبت بیماریهای واگیر در عرصه
- نمونه‌گیری از بیماران و ارسال به مرکز بهداشت
- تهیه لام خون محیطی
- ارائه خدمت در پیشگیری از شپش سر و بدن، هاری، سالک، ایدز، هیپاتیت و سایر بیماریهای عفونی
- ارائه خدمت فرایندهای مراقبت بیماریهای غیرواگیر در عرصه
- اندازه‌گیری فشار خون،
- نمونه‌گیری از پاشنه پای نوزادان، انجام تست خون مخفی، ثبت اطلاعات بیماریهای واگیر و غیرواگیر
- انجام معاینات دهان و دندان
- انجام انواع روشهای فلوراید تراپی
- غربالگری سلامت روانی اجتماعی و سوء مصرف مواد
- انجام مشاوره برای مشکلات سلامت روان
- مشاوره برای فاصله‌گذاری/پیشگیری از بارداری
- مشاوره و ارائه خدمت برای رفتارهای پرخطر
- مشاوره برای انتخاب روش تغذیه مناسب و سالم،
- ارزیابی کودک سالم

دبیرفانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

- اندازه گیری و تفسیر شاخص های آنتروپومتریک
- غربالگری بینایی، شنوایی و سایر غربالگری های کودک سالم
- انجام غربالگری های اختلالات تکامل کودکان
- مراقبت و پیشگیری از اختلالات تکاملی کودکان

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ
۲. دستورالعملهای مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مدارس و مهد کودکها، حضور فعال دانشجو، انجام تکالیف و وظایف محوله، انجام مراقبتهای مربوط به بیمار یا مراجعه کننده، تکمیل لاگ بوک، و امتحان عملی پایان دوره

کد درس: ۴۹

نام درس: کارآموزی در عرصه ارائه مراقبتهای توانبخشی به کودکان
پیش‌نیاز یا همزمان: کارآموزی در مراکز توانبخشی کودکان ۴۶
تعداد واحد: ۲

نوع واحد: کارآموزی در عرصه

هدف کلی درس: در پایان این چرخش آموزشی، کارآموز باید بتواند:

- با مراجعین، کودکان، کارکنان و والدین به نحو شایسته ارتباط برقرار کند و ویژگیهای رفتار حرفه‌ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد.
- آموخته‌های نظری و مهارتهای عملی مرتبط با حیطه‌های مختلف توانبخشی شامل بینایی‌سنجی، شنوایی‌شناسی، طب فیزیکی و توانبخشی، فیزیوتراپی، کاردرمانی، گفتار درمانی، مددکاری اجتماعی، مدیریت توانبخشی، و مشاوره توانبخشی بخصوص در گروههای سنی مرتبط با کودکان را در محیط واقعی مدارس و مهد کودکها بکار گیرد.

شرح درس:

در این چرخش آموزشی، کارآموز باید از طریق حضور در مدارس و مهد کودکها و انجام تکالیف فردی و گروهی، به اهداف مشخص شده دست یابد.

رئوس مطالب (۱۰۲ ساعت کارآموزی در عرصه)

فعالیت‌های یادگیری این بخش باید ترکیب متوازنی از آموزش در مدارس و مهد کودکها، مطالعه فردی و بحث گروهی، انجام پروسیجرهای عملی توانبخشی تحت نظارت استاد بخصوص در موارد زیر را شامل شود:

- انجام مراقبتهای بینایی‌سنجی برای گروههای سنی مختلف کودکان در حد مورد انتظار برای کارشناس بهداشت مدارس
- انجام مراقبتهای شنوایی‌سنجی برای گروههای سنی مختلف کودکان در حد مورد انتظار برای کارشناس بهداشت مدارس
- انجام مراقبتهای مددکاری اجتماعی برای گروههای سنی مختلف کودکان در حد مورد انتظار برای کارشناس بهداشت مدارس

منابع:

۱. کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف اساتید دانشگاههای علوم پزشکی کشور، آخرین چاپ

۲. دستورالعملهای مرتبط در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- در حیطه روانی-حرکتی: کارآموزی در مهد کودکها و مدارس، حضور فعال دانشجو، انجام تکالیف و وظایف محوله، انجام مراقبتهای مربوط به بیمار یا مراجعه‌کننده، تکمیل لاگ بوک، و امتحان عملی پایان دوره

فصل چهارم

استانداردهای برنامه آموزشی رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

استانداردهای برنامه آموزشی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان دوره های چرخشی، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، کایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.

* ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.

* ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.

* ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دپارتمان وجود داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.

* ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.

* ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.

* ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

* ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.

* ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.

* ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ..... سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به تدوین برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

معیار:

۸۰ درصد	★ میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه:
۹۰ درصد	★ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:
۹۰.... درصد	★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:
طبق نظر ارزیابان	★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته:
طبق نظر ارزیابان	★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته:

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل تدوین شدن
- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا تدوین برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه تدوین برنامه:

مراحل تدوین این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته تدوین برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته تدوین برنامه
- تدوین در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی تدوین شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

ضمائم

برنامه آموزشی رشته بهداشت مدارس در مقطع کارشناسی پیوسته

ضمیمه شماره ۱

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:
  - ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
  - ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
  - ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
  - ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛
  - ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
  - ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
  - ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
  - ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
  - ۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
  - ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
  - ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
  - ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
  - ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
  - ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.
- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
  - ۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
    - ۲-۱-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
    - ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
    - ۲-۱-۳) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
    - ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛

- ۵-۱-۲) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان ؛
- ۶-۱-۲) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۷-۱-۲) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان ؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :
- ۱-۲-۲) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد ؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۱-۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط ؛
- ۱-۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور ؛
- ۱-۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت ؛
- ۱-۳-۱-۴) قبول یا رد درمان های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۱-۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۲-۳) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه ، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد ؛
- ۲-۳-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار(حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
- ۱-۴) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد ؛
- ۲-۴) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛
- ۳-۴) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

- ۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- ۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.
- ۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید ؛
- ۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند ؛
- ۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.
- در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه‌ی حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.
- چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

ضمیمه شماره ۲

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان
در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه علوم پزشکی باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقا الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
- ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد.
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می باشد.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا ، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- استفاده از ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، دانشجویان و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس ، راند بیماران و درحضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.